

Archeologienota Ronse Broeke 91

Verslag van Resultaten

Bert ACKE en Maarten BRACKE

19-12-2018

Titel: Archeologienota Ronse Broeke 91

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke en Maarten Bracke

Projectcode bureauonderzoek: 2018K126

Intern projectnummer: 2018.160

Locatiegegevens: Oost-Vlaanderen, Ronse, Broeke 91

Oppervlakte plangebied: ca. 5850m²

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 95535 en Y: 160640; X: 95636 en Y: 160733

Kadastergegevens: Ronse, afdeling 1, sectie B, perceel nr. 45V2, 45W2, 45S, 45^E3 en 45V (zie figuur 16)

Topografische kaart: zie figuur 14 en 15

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog) en Kurt Decoster (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-waas, 19/12/2018

© Acke & Bracke BVBA, Damstraat 206A, 9180 Moerbeke-waas. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

<u>1.</u>	<u>INLEIDING</u>	4
1.1.	WETTELIJK KADER	4
1.2.	ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1.	VRAAGSTELLING	4
1.2.2.	RANDVOORWAARDEN	4
1.3.	WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1.	MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2.	ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3.	ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4.	WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5.	SELECTIE BRONNEN	6
<u>2.</u>	<u>BUREAUONDERZOEK</u>	7
2.1.	HUIDIGE TOESTAND	7
2.2.	GEPLANEDE WERKEN	12
2.3.	LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	16
2.3.1.	TOPOGRAFISCHE SITUERING	16
2.3.2.	LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	18
2.3.3.	BODEMKUNDIGE SITUERING	21
2.3.4.	GEOLOGISCHE SITUERING	24
2.4.	HISTORISCHE SITUERING	26
2.5.	ARCHEOLOGISCHE SITUERING	36
<u>3.</u>	<u>SYNTHESE</u>	38
3.1.	ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	38
3.2.	AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	39
3.3.	VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM	40
3.4.	VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	41
3.5.	BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	42
<u>4.</u>	<u>SAMENVATTING</u>	44
<u>5.</u>	<u>BIBLIOGRAFIE</u>	46
<u>6.</u>	<u>BIJLAGES</u>	47

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag te Ronse Broeke 91, waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Voor het dossier Ronse Broeke 91 werd reeds een archeologienota opgesteld, cfr. Archeologienota ID 8274 (URI : <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/8274>). In dit dossier werd gezien de geplande werken een verder vooronderzoek geadviseerd in de vorm van proefsleuven. Gezien de geplande werken gewijzigd werden, dient een nieuwe archeologienota opgemaakt te worden. Deze archeologienota heeft betrekking op de nieuwe situatie.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaarde gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied, de directe omgeving en van de gemeente Ronse in het algemeen werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie wordt gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast wordt in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en worden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen wordt afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd, gezien de ligging van de site buiten de oorspronkelijke stadskern van Ronse, niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het terrein, gelegen in Ronse met een totale oppervlakte van ca. 5850m², bevindt zich ter hoogte van de Broeke 91. Het plangebied bevindt zich in het noorden van de stadskern van Ronse. Het plangebied grenst aan de noordelijke zijde aan de Broeke. Aan de oostelijke en westelijke zijde bevinden zich woningen langsheen de Broeke. De zuidelijke grens wordt gevormd door een groot akkerland. Verder naar het oosten bevindt zich de Stefaan Modest Glorieuxlaan, in het zuiden de Libbrechtstraat en in het westen de Kruisstraat. Het terrein wordt ingenomen door bebouwing (loodsen en bijgebouwen) met verhardingen en een groenzone. De bebouwde zone bevindt zich in het oostelijke deel van het plangebied en heeft een oppervlakte van ca. 1750m². De gebouwen zijn voorzien van sleuffunderingen ter hoogte van de dragende en interne muren. Er zijn geen kelders aanwezig en de vloeren bestaan uit baksteentegels gefundeerd op een zavelaagje. De huidige bebouwing zal gesloopt worden (referentie sloopvergunning – gemeentelijke dossier 2018/150 en dossiernummer omgevingsloket OMV-2018104185). Het westelijke en zuidelijke deel is ingenomen als tuinzone, met een oppervlakte van ca. 4000m². In het noordwesten zijn enkele bomen aanwezig, net als aan de zuidelijke rand van het terrein. Kadastraal gezien kan het terrein teruggevonden worden op: Ronse, afdeling 1, sectie B, perceel nr. 45V2, 45W2, 45S, 45^E3 en 45V.

Figuur 1 Zicht op de huidige toestand van het plangebied vanuit de Broeke (noordoostelijke hoek).

Figuur 2 Zicht op de huidige toestand met de oprit, bebouwde zone en loodsen (noorden).

Figuur 3 Zicht op de huidige toestand vanuit de noordwestelijke hoek, met rechts de aanzet van het weiland.

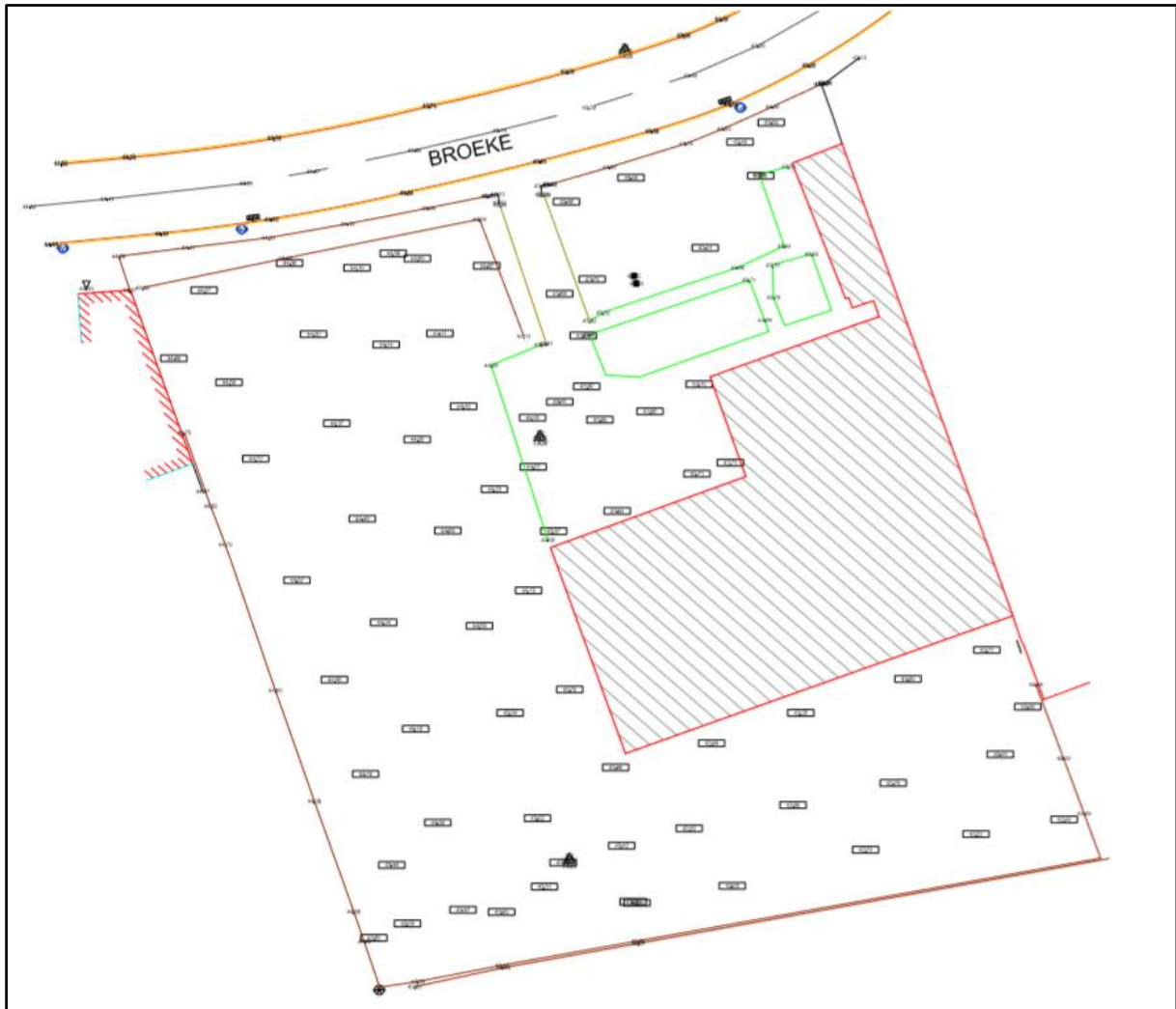
Figuur 4 Zicht op de opbouw van de interne baksteenvloeren, gefundeerd op een dun zavelaagje met daaronder de originele bodem.

Figuur 5 Zicht op het plangebied (aangereikt door de initiatiefnemer).

Figuur 6 Zicht op de orthofoto van 2017 (bron: geopunt).

Figuur 7 Opmetingsplan van de huidige toestand met aanduiding van de hoogtes (bron: initiatiefnemer).

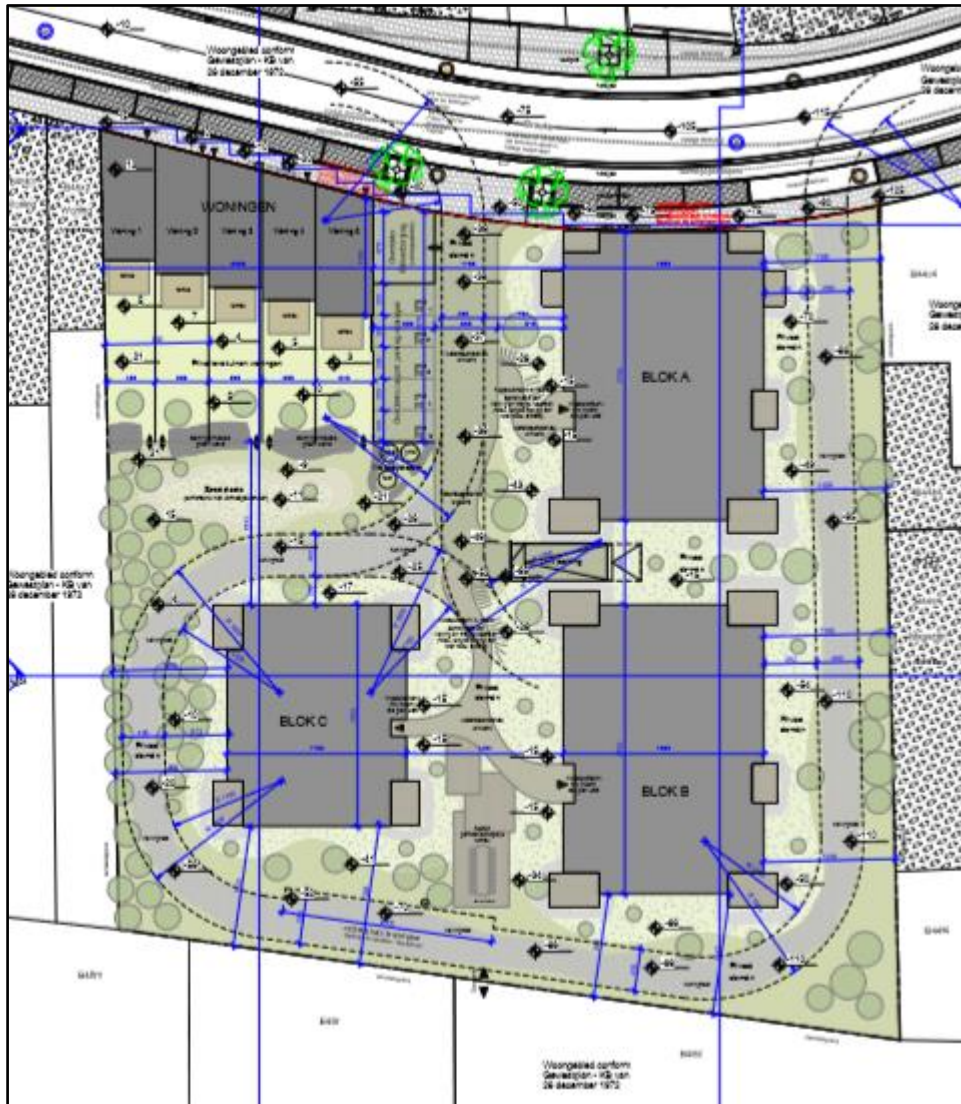
2.2. Geplande werken

De geplande werken omvatten twee luiken. Het eerste luik betreft het voorbereidend werk om het terrein bouwrijp te maken. Hierbij worden de bestaande gebouwen en verhardingen gesloopt en de aanwezige bomen gerood.

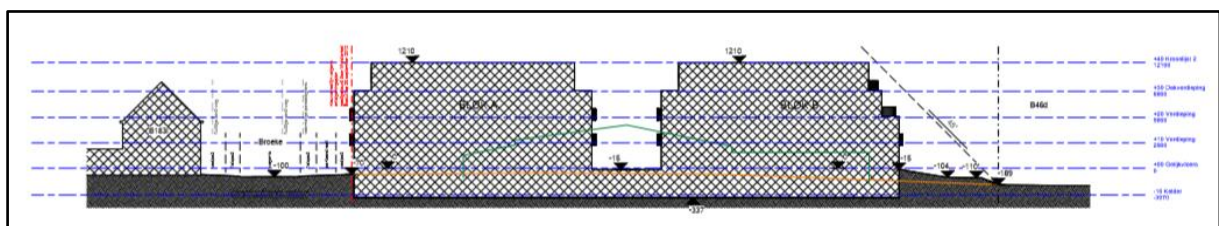
Het tweede luik bestaat uit de bouw van 3 vrijstaande urban villa's met appartementen, een half ondergrondse parking en vijf grondgebonden woningen. Voor de half ondergrondse parking zal een deel opgehoogd, maar ook een deel ingegraven worden. Onderstaande snedeplannen tonen aan dat de onderkant van de vloerplaat van de parking op een diepte van -337cm zal liggen ten opzichte van de nulpas. De werkelijke uitgravingsdiepte ten opzichte van het huidige maaiveldniveau zal tussen ca. 1,8m en 3m liggen. De L-vormige half ondergrondse parking zal plaats bieden aan 53 auto's en heeft een totale footprint van ca. 1799m². De inrit bevindt zich bijna centraal in het plangebied.

Rondom de appartementsblokken zullen groenzones aangelegd worden. Centraal worden paden voorzien die de blokken onderling verbinden op het gelijkvloers niveau. Naast de vijf wooneenheden wordt een fietsenberging van ca. 43m² voorzien.

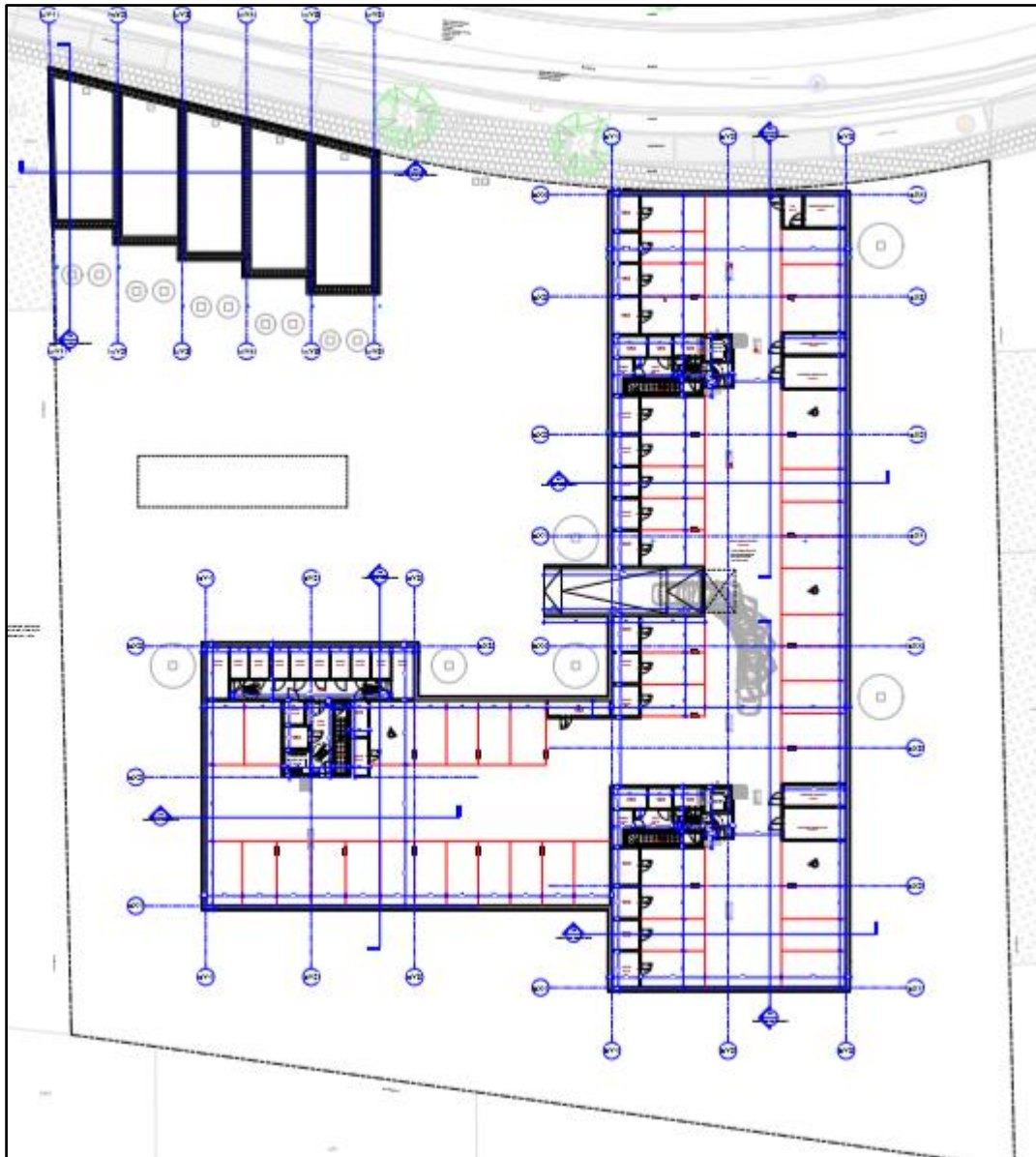
De geplande werken concentreren zich over het volledige plangebied en zullen bijgevolg een nefaste impact hebben op het bodemarchief.

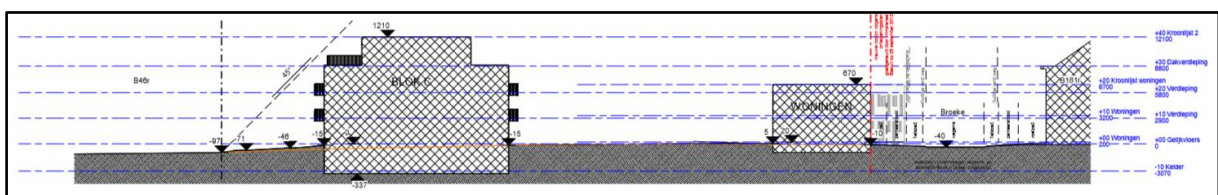
Figuur 8 Visualisatie van de geplande werken met de urban villa's en woningen (bron: initiatiefnemer).

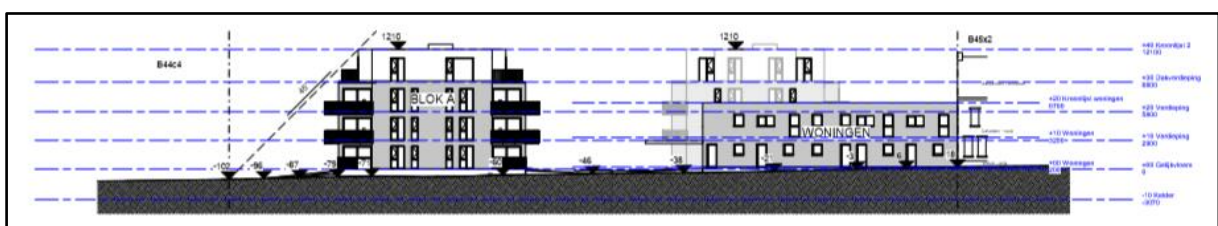
Figuur 9 Snede van de urban villa's met zicht op de half ondergrondse parking – sneede AA (bron: initiatiefnemer).

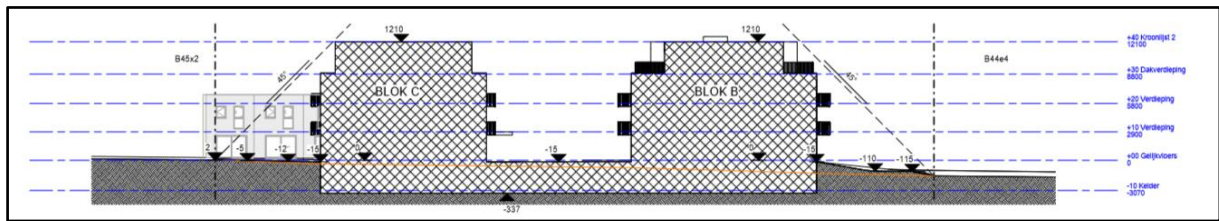
Figuur 10 Zicht op de footprint van de half ondergrondse parking en funderingen (bron: initiatiefnemer).

Figuur 11 Snede BB (bron: initiatiefnemer).

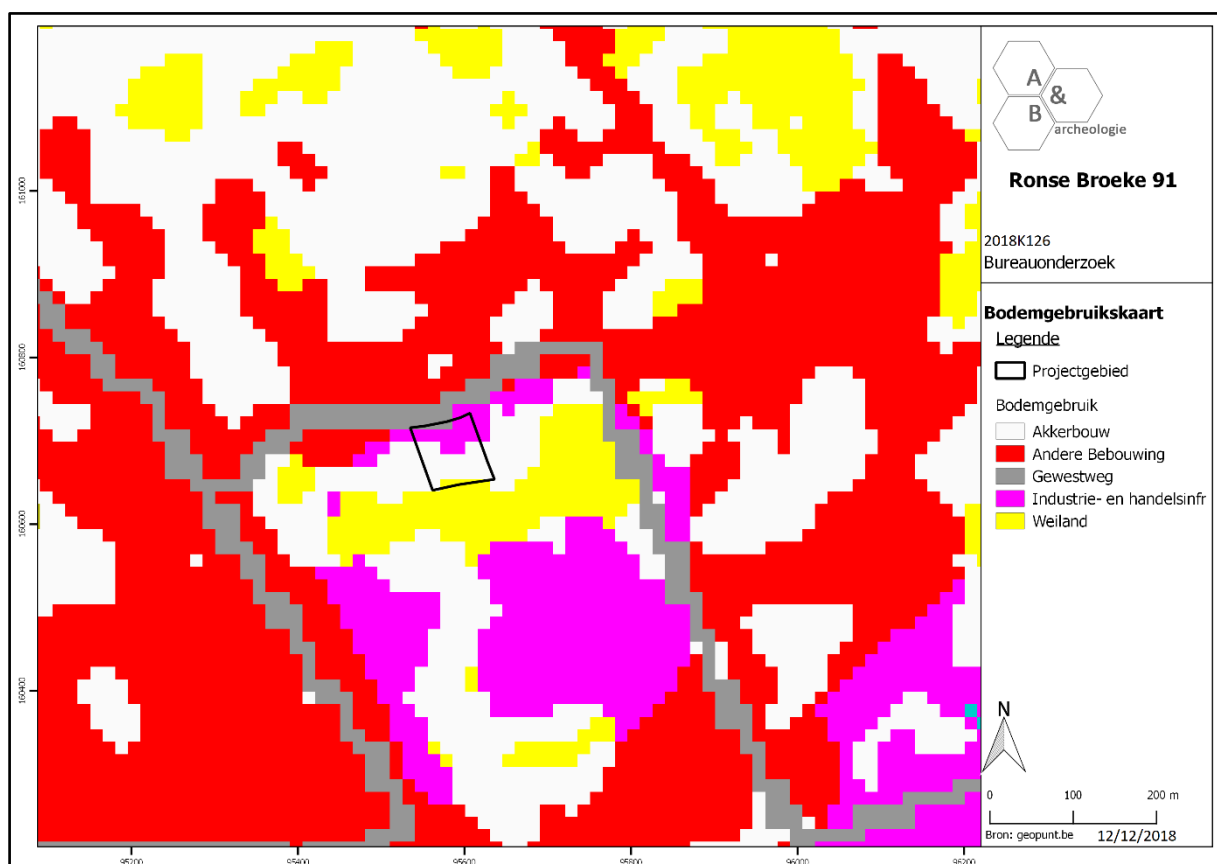

Figuur 12 Snede CC (bron: initiatiefnemer).

Figuur 13 Snede DD (bron: initiatiefnemer).

Op de bodemgebruiksk kaart van 2001 staat het gebied onderverdeeld in vier types. Het eerst en grootste type, centraal in het plangebied, wordt aangegeven met een witte inkleuring en betekent 'Akkerbouw'. Een dergelijke type wordt als volgt omschreven: een bodem die gebruikt wordt in één of ander rotatiesysteem waarbij jaarlijks gewassen worden geoogst, inclusief braakland. De noordelijke rand staat gekarteerd als industrie en handelsinfrastructuur (paarse inkleuring). Net op de noordelijke rand wordt nog de Gewestweg (grijs) aangegeven. In het zuiden wordt een gele inkleuring aangegeven die duidt op weilanden. De bodemgebruiksk kaart komt niet volledig overeen met de huidige toestand. Het terrein is grotendeels ingenomen in het oosten door bebouwing. In het westen en zuiden is het terrein in gebruik als tuinzone/weiland.

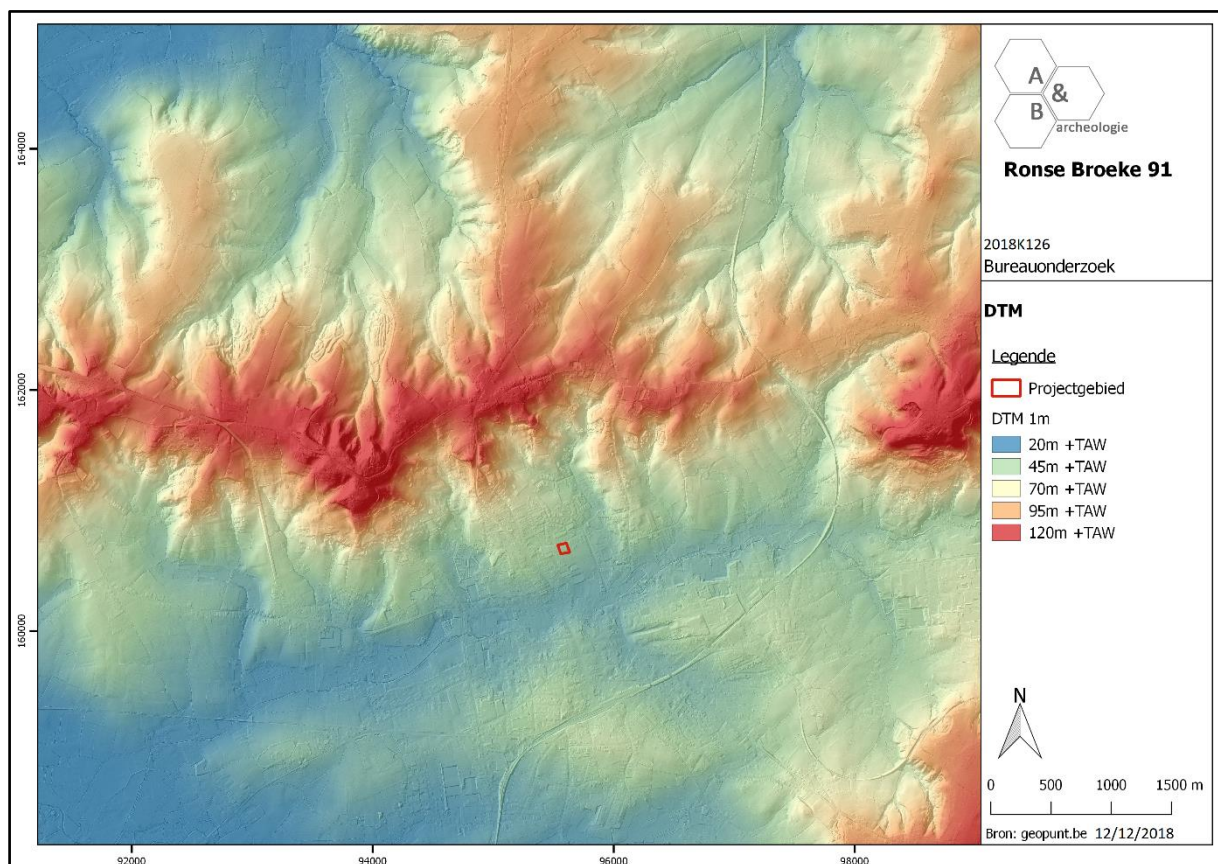
Figuur 17 Zicht op de bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.2. Landschappelijke situering

Ronse behoort tot de zandleem- en leemstreek in het Zuid-Vlaamse Heuvelland of de Vlaamse Ardennen. Op de noordelijke gemeentelijke grens van Ronse met Kluisbergen en Maarkedal komt een hoge OW-georiënteerde heuvelrug voor met hoogtes tot meer dan +120m TAW. Naar het zuiden toe neemt de hoogte sterk af naar de stadskern van Ronse toe met onder ander de Molenbeek, een zijrivier van de Ronne die Ronse van oost naar west doorkruist.

Het onderzoeksgebied zelf ligt op de zuidelijke flank van de heuvelrug meer naar de onderzijde toe. Het noordwestelijke deel van het terrein ligt op het hoogste punt, meer bepaald een hoogte van ca. +44,5m TAW, terwijl het zuidoostelijke deel daalt tot ca. + 43m TAW.

Op de potentiële bodemerosiekaart wordt het plangebied niet ingekleurd en is er bijgevolg geen directe informatie beschikbaar. De percelen vlak aan de zuidelijke kant hebben een gele inkleuring die wijst op een lage erosiegraad. Deze erosiegraad kan wellicht doorgetrokken worden tot het plangebied gezien de gelijke topografische ligging. De percelen in het noorden, die meer op de zuidelijke flank van de heuvelrug liggen vertonen bruine, rode en paarse inkleuringen. Deze inkleuringen wijzen op een matige, hoge tot zeer hoge erosiegraad. De potentiële bodemerosiekaart baseert zich onder andere op de hellingsgraad van het terrein.

Figuur 18 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

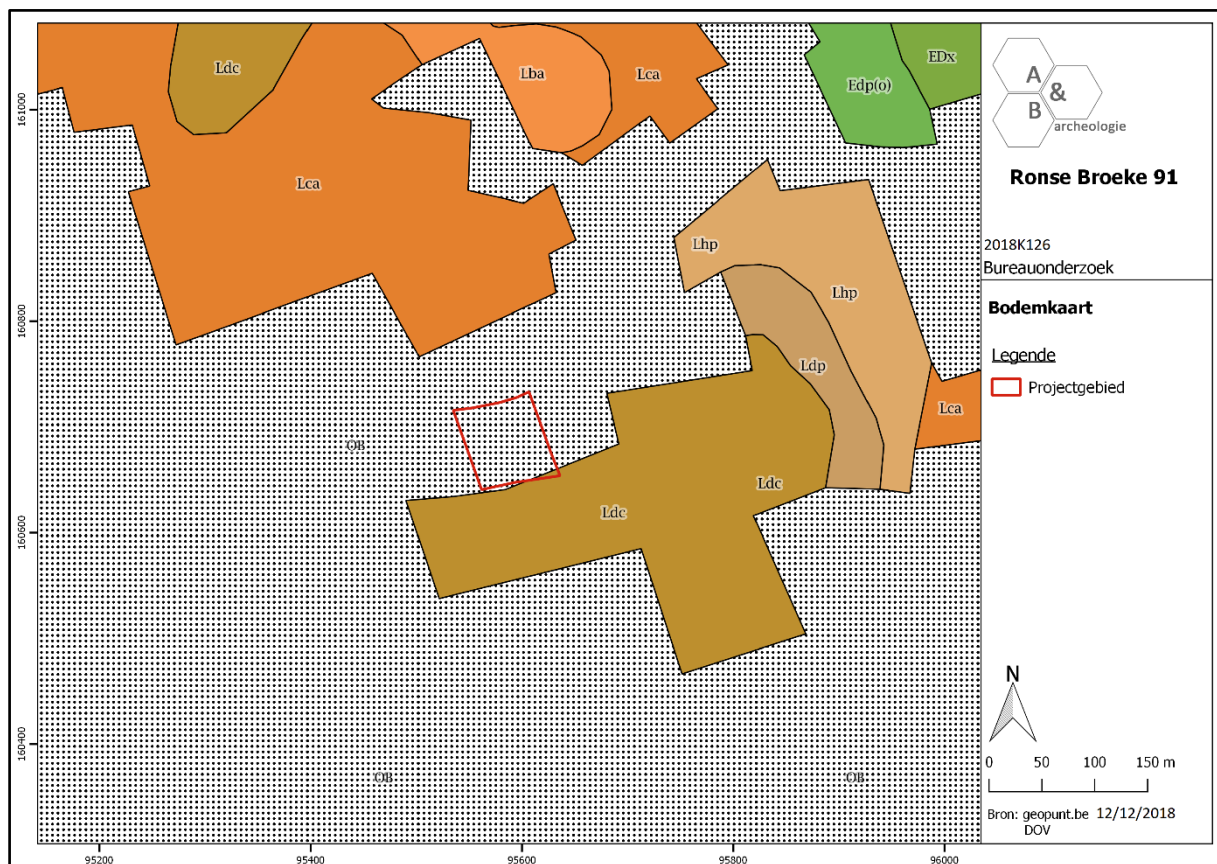
Figuur 19 Detailopname van het Digitaal Hoogtemodel met de twee hoogteprofielen (bron: AGIV).

Figuur 20 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundigesituering

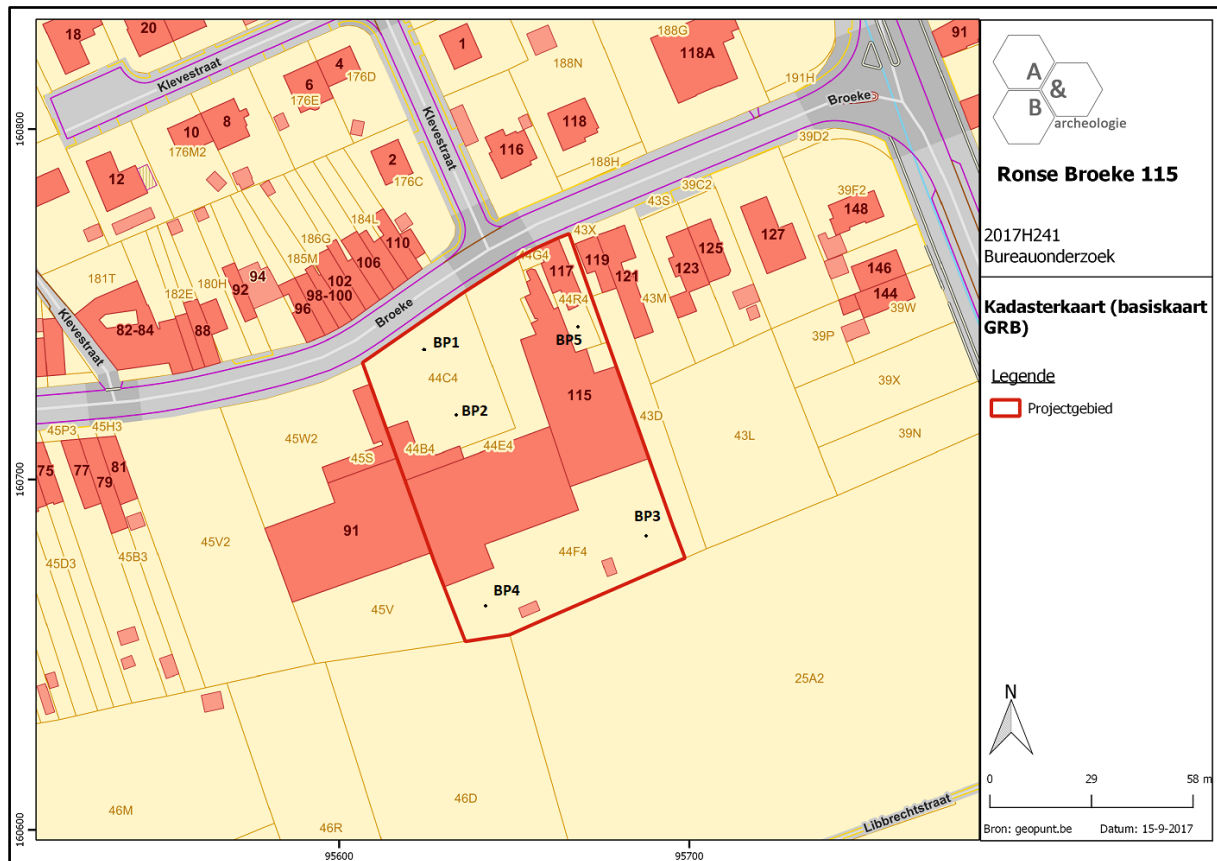
Binnen de grenzen van het plangebied worden twee bodemtypes aangegeven. Het grootste deel wordt ingekleurd als bebouwde zone of type OB. Bij een dergelijk type zijn geen bodemkundige gegevens gekend. De zuidoostelijke rand wordt gekarteerd als een Ldc-bodem. In dit geval is sprake van een matig natte zandleembodem met een sterk gevlekte en verbrokkelde textuur B-horizont. Naar het noorden toe komt een Lca-bodem voor. In dit geval is sprake van een matig droge zandleembodem met een textuur B-horizont. Naar het noordoosten toe worden de bodems natter.

Figuur 21 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

Op het plangebied Broeke 115 werd een archeologienota (bureaustudie ID 5211) uitgeschreven waarbij een negatief advies werd gegeven gezien de hoge verstoringsgraad van de voormalige fabriek (betonplaten, sleuffunderingen, betonpeilers, vergravingen, kelders, nutsleidingen, rioleringen, ...). De verstoringsgraad werd vastgesteld door middel van controleboringen. Één boring in het zuidoosten (boorpunt 3) toonde een goed bewaarde bodemopbouw aan, die ook te verwachten is binnen het plangebied Broeke 91. De C-horizont bevindt zich onder een 50cm dik teelaardepakket. Een B-horizont werd niet geattesteerd.

Figuur 23 Projectie van de vijf boorpunten op het huidige kadaster (bron: bureaustudie ID 5211).

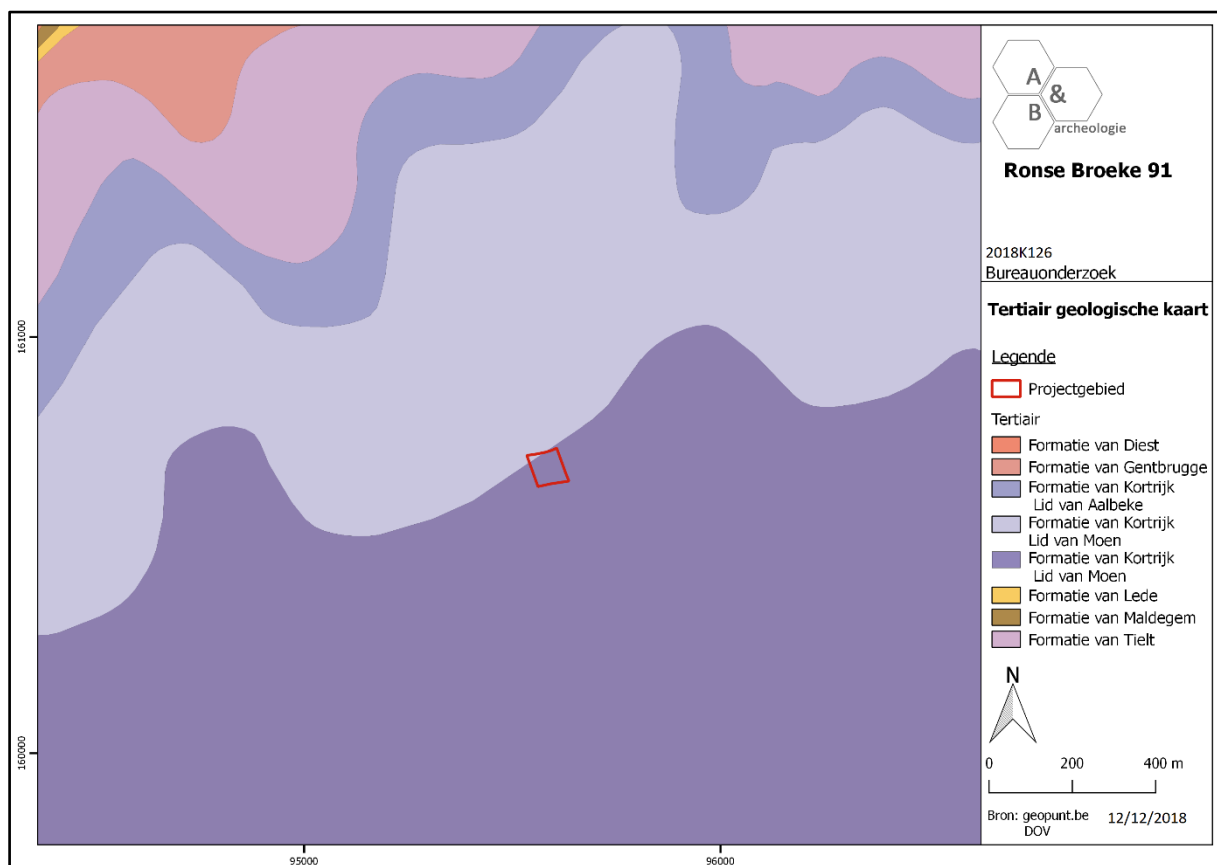
Figuur 24 Zicht op de normale bodemopbouw ter hoogte van boorpunt 3. De moederbodem bevindt zich op va. 50cm diepte (bron: bureaustudie ID 5211).

2.3.4. Geologische situering

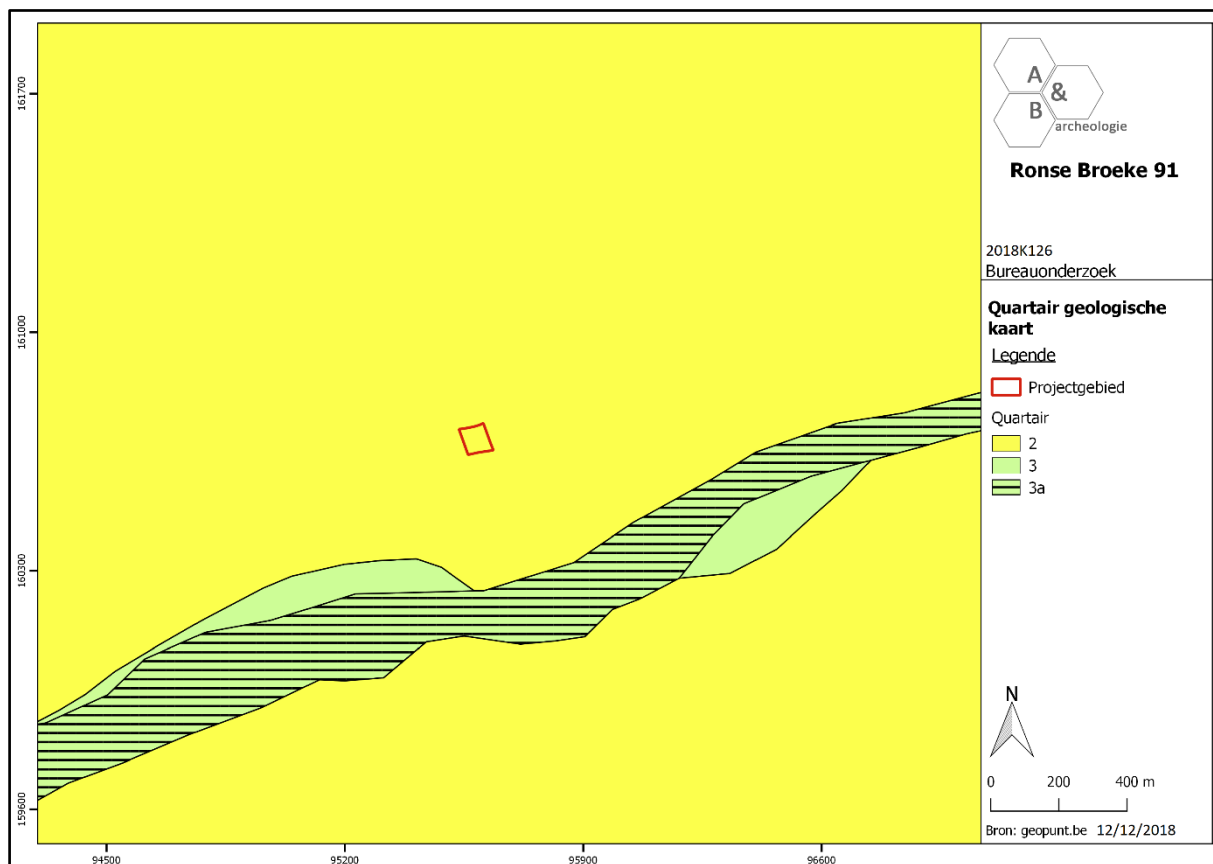
De Tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit het Lid van Saint Maur dat deel uitmaakt van de Formatie van Kortrijk. Deze eenheid kenmerkt zich door het voorkomen van een grijze silthoudende klei. Net in de noordwestelijke hoek komt het Lid van Moen (Formatie van Kortrijk) voor. Verder naar het noorden toe volgen de Tertiaire eenheden elkaar snel op gezien de aanwezigheid van de uitgesproken heuvelrug.

De Quartair geologische kaart geeft aan dat de ondergrond in het westelijke deel van het plangebied bestaat uit het type 2 omschreven als volgt: geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen boven op de Pleistocene sequentie. Het betreft eolische afzettingen van zand tot silt van het Weichseliaan (laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holocene (code *ELPw*), mogelijk kunnen ook hellingsafzettingen van het Quartair (*HQ*) aanwezig zijn.

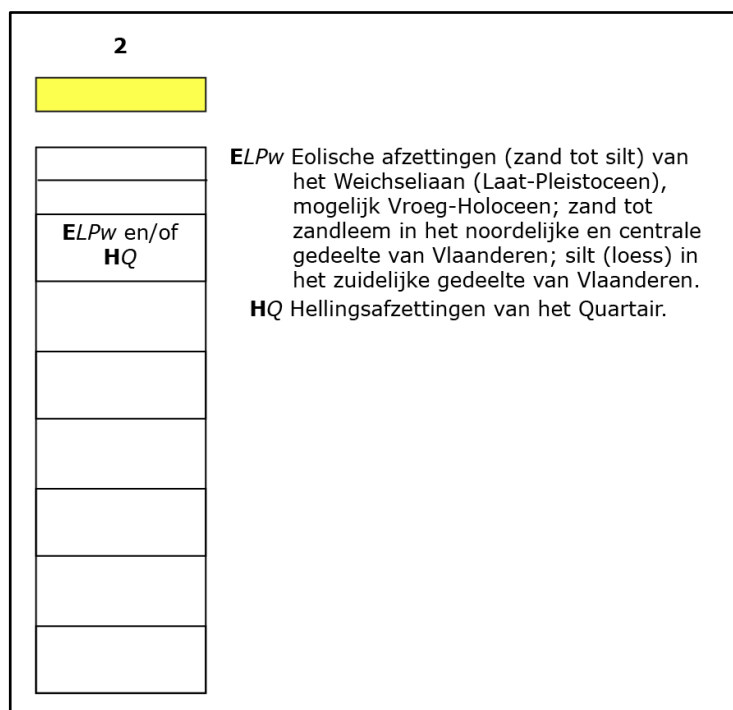
De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

Figuur 25 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 26 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 27 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart - type 1 (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering⁶

De historische stadskern van Ronse bevindt zich meer naar het zuiden. De oudste vermelding Rotnace (855-873) gaat terug op "Belgische" en Keltische vormen die elk een Germaanse en Romaanse ontwikkeling doormaakten, en betekent vestiging bij de Ronne rivier.

Vondsten van vuurstenen artefacten uit het Paleo-, Meso- en Neolithicum op de Muziekberg, één van de Zuid-Vlaamse getuigenheuvels in het noorden van de stad, geven aanduiding van een zeer vroege menselijke aanwezigheid in het gebied. Vanaf het Mesolithicum (7000 v.C.) wijzen sporen van kampsites, waar talrijke pijlpunten teruggevonden werden, op de aanwezigheid van rondtrekkende jagers-verzamelaars. De eerste vormen van bebouwing met sporen van vrij uitgestrekte landbouwnederzettingen, vuurstenen artefacten, gepolijste stenen bijlen en aardewerk dateren uit het Neolithicum (4250-2100 v.C.) en zijn te lokaliseren op de Muziekberg, de Hotond en Hogerlucht. Uitzonderlijk waren de vondsten in 1836 en 1875, onder meer door de archeoloog Eduard Joly, van een 17-tal grafheuvels of tumuli uit de vroege en midden Bronstijd (ca. 2100-1200 v.C.) waaronder twee met urnen met crematieresten in een grafkamer van lokale zandsteen. Een vermoedelijke Romeinse occupatie kan worden gestaafd door de aanwezigheid van zeer oude wegen die nog steeds de noord, oost- en westgrens van het huidige grondgebied van Ronse vormen, evenals het hergebruik van Romeins bouw materiaal, een fragment van een grafmonument met dansende Bacchante en een mijlpaal, teruggevonden in en rondom de huidige Sint-Hermeskerk. Via dit vrij belangrijke wegennet was het romaniseringsproces doorgevoerd vanaf het zuiden tot voorbij de Leie en Schelde doch via dezelfde kanalen konden Germaanse stammen vanaf de tweede helft van de 3de eeuw snel doordringen met belangrijke landname van voornamelijk Salisch-Frankische stammen vanaf de 4de eeuw tot de tweede helft van de 5de eeuw. De desintegratie van het Romeinse imperium en de Germanisering van de noordelijke Romaanssprekende volkeren lag aan de basis van het ontstaan van de taalgrens.

Volgens de overlevering stichtte de Heilige Amandus bij de evangelisatie van de Scheldevallei in het van de 7de eeuw een klooster toegewijd aan Sint-Petrus en Paulus in de Ronnevallei (Rhodenaske) op de linker oever van de Molenbeek. Het uitgestrekte grondgebied van het klooster en de cirkelvormige omheining van het monasterium zelf wijzen op een 7de-eeuwse stichting vermoedelijk in opdracht van de Merovingische vorsten. Tussen 831 en 834 werd dit intussen vrij belangrijk geworden en uitgestrekte domein door keizer Lodewijk de Vrome geschonken aan de door hem gestichte abdij op de Inde (nu Kornelimünster) bij Aken en als '*Tenement van Inde*' betiteld. Deze eerste bloeiperiode, met onder meer schenking van de relieken van Sint-Hermes in 860, werd bruusk onderbroken door de invallen van de Noormannen in 880. De vestiging midden 10de eeuw op dezelfde plaats van een kapittel van kanunniken met recuperatie van een deel van de bezittingen, onder meer de zogenaamde 'Vrijheid' en de relieken van Sint-Hermes van het vroegere monasterium ca. 940, lag aan de basis van de bloeiende kerkelijke site met bedevaartsoord van Sint-Hermes, patroon van geesteszieken, en de vorming van een stedelijke nederzetting ernaast. Ten noorden, tussen de Molenbeek en de gegraven Lozebeek, werd midden 10de eeuw een gordel van motten aangelegd, waaronder de nog bestaande zogenaamde 'Hoge Mote', vermoedelijk als verdediging van

⁶ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2018: *Ronse In Inventaris Onroerend Erfgoed. Opgehaald van <https://inventaris.onroerenderfgoed.be> op 11/12/2018*

het pas opgerichte kapittel. De handelsnederzetting, ten zuiden van de omheinde kerksite, ontwikkelde zich rondom een hogergelegen open plein of Grote Markt en legde zich vooral toe op de wolnijverheid (schapenteelt op de omringende heuvels) en lakenhandel. De heer van Wattripont, door de abdij van Inde aangesteld als ondervoogd van het Tenement, verleende deze handelsnederzetting in 1240 een stadskeure en eigen bestuur met zeven schepenen en wist dit gebied in 1264 af te kopen van de abdij. Bewijs van het stijgend belang van deze nijverheid is een keure van 1263 van Jan I, hertog van Brabant, die de Ronsese handelaars een plaats toekende in de Leuvense lakenhal en vrijstelling van belasting in zijn gebied. In 1280 verkocht de abdij van Inde de overblijvende bezittingen van het Tenement, waar onder Ronse aan Gwijde van Dampierre, graaf van Vlaanderen, die het in 1289 in leen gaf aan zijn zoon Gwijde van Namen. In 1293 verwierf hij ook de stad. Ronse, vanaf toen 'stad en de heerlijkheid Ronse' genoemd, werd zetel van de heerlijkheid met een zevental lenen in de omliggende gemeenten en was zelf een leen van het graafschap Vlaanderen, gelegen binnen Rijksvlaanderen (afhankelijk van het Heilig Roomse Rijk gekenmerkt door de dubbele adelaar in het stadswapen). De stad bleef echter onversterkt en was gedurende decennia betwist gebied tussen de graven van Vlaanderen en Henegouwen. In 1323 behoorde Ronse definitief aan de graaf van Vlaanderen onder de kasselrij van Aalst. Op kerkelijk gebied ressorteerde Ronse tot 1559 onder het bisdom Kamerijk, nadien onder het bisdom Mechelen en sinds 1801 onder het bisdom Gent.

Een tweede heerlijkheid op het grondgebied van Ronse was de vrijheerlijkheid of zogenaamde 'Vrijheid', een ca. 5ha omheind gebied met het Sint-Pieters-en-Hermesklooster als centrum, met eigen rechtsmacht in het bezit van de kapittelproost als wereldlijke heer.

Een derde kleine heerlijkheid, de 'heerlijkheid en vrijheid van Landenbourg', tot de 17de eeuw 'Audenbroeck' genoemd, vormde als leen van de heerlijkheid van Frasnes, een Henegouwse enclave in Vlaanderen.

Binnen de Vrijheid hadden de kanunniken, naast hun collegiale met kloosterpand, kapittelgebouwen en -school, residenties voor de proost en kanunniken, twee hulpkerken en een watermolen, de noodzakelijke infrastructuur voorzien voor het toenemende aantal pelgrims van de Sint-Hermesbedevaarten, voornamelijk herbergen en brouwerijen rond een 'Kleine Markt', een begijnhof te noorden ervan (huidige Begijnhofstraat) gesticht ca. 1380 door de proost en vermoedelijk eind 15de eeuw reeds verlaten, en het Sint-Elooishospice (huidige Hospitaalstraat) voor pelgrims en zieken langs de oude toegangsweg in het oosten, minstens teruggaand tot het begin van de 14de eeuw.

In 1402 werden de 'stad en de heerlijkheid' verkocht aan de heren de la Hamaide, in 1549 aan Nicolas Perrenot, heer van Cranvelle en door Keizer Karel verheven tot baronie. In 1629 werd Jan van Nassau-Siegen baron van Ronse en liet er als eerste een prestigieus kasteel bouwen, volgens A. Sanderus toen één van de mooiste van de Nederlanden. Laatste heren in het Ancien Régime zijn de graven de Merode-Westerloo (1745-1795).

Door de algemene moeilijkheden in de wolnijverheid schakelde Ronse vanaf de 15de eeuw grotendeels over op vlas en werd een belangrijk centrum van grof linnen of zogenaamd saquin met uitvoer tot in Spanje via de lijnwaadmarkt van Oudenaarde. De bloei van de stad uitte zich in 15de eeuw tot de eerste helft van de 16de eeuw vooral in het vernieuwen van de kerken en de oprichting van het zwartzustersklooster in 1492. In 1510 werd het eerste ambacht van de kleermakers

opgericht. Verschillende stadsbranden, de godsdiensttroebelen, plunderingen, het Calvinistisch bewind, de Contrareformatie en de daaropvolgende vlucht van talrijke protestanten, vooral wevers, veroorzaakten eind 16de eeuw een diepe economische crisis die tot het einde van het Ancien Régime zal aanslepen.

Met de annexatie bij Frankrijk in 1795 kwam een einde aan de bestuurlijke en gerechtelijke verscheidenheid in Ronse tussen Vrijheid, stad, baronie en heerlijkheid van Landenbourg en werd Ronse één gemeente. Naast de afschaffing van de baronie met verkoop van het kasteel werd ook het Sint-Hermeskapittel opgeheven met uiteindelijk behoud van de collegiaal als parochiekerk. De ernaast gelegen Sint-Pietersparochiekerk werd gedesaffecteerd; het zwartzustersklooster en Sint-Elooishospice verbeurd verklaard en verkocht. Kasteel en klooster werden de eerste locaties voor de opkomende textielindustrie. De gebroeders Lousbergs introduceerden vanuit Gent ca. 1803 de eerste grote katoenweverij in de stad met 180 getouwen in de kelders van het kasteel, de gebroeders Magherman vestigden één der eerste mechanische weverijen in het voormalige zwartzustersklooster ca. 1865.

Tot 1860 omvatte het stadscentrum slechts een kleine geagglomereerde kern van ca. 25ha of 0,7% van de totale oppervlakte; de rest was landelijk gebied gebleven. Door de opkomende textielnijverheid kreeg Ronse vanaf de tweede helft van de 19de eeuw zijn eigenlijk stadskarakter en trok hiervoor een aantal centrale functies aan als de spoorwegen, telegraaf en telefoon, goederenstation en belangrijke kloostergemeenschappen en scholen.

De stad groeide voor het eerste buiten haar oude kleine kern door de verkaveling vanaf de jaren 1850-60 van het in 1823 gesloopte Kasteel van Ronse. De aanleg van de spoorlijn Oudenaarde - Ronse in 1861 met de bouw van een station ten zuiden van de stadskern zorgde voor een tweede belangrijke stadsuitbreiding met een nieuw stratenet, met de Stationsstraat als verbindingsas tussen het oude centrum en de spoorlijn. In de daaropvolgende jaren werden nieuwe, inmiddels gedesaffekteerde spoorlijnen toegevoegd en werd in het perspectief van de Stationsstraat in 1881 een nieuw station gebouwd. Centrum van deze nieuwe burgerwijk voornamelijk verkaveld vanaf 1895, werd de nieuwe neogotische Sint-Martinuskerk, ingeplant midden een ovaal, in 1892 aangelegd plein, in noorden en westen door nieuwe straten verbonden met de bestaande straten. In het oosten vormt de in 1871 getrokken Zuidstraat met rijkelijke herenhuizen en de in 1888 opgetrokken katholieke kring 'Patria' een tweede belangrijke verbinding tussen de Grote Markt en de spoorweg.

De opbloei van de textielindustrie begon in de tweede helft van de 19de eeuw, maar kende vooral begin 20ste eeuw een groot succes. Ronse groeide uit tot de tweede textielstad van Oost-Vlaanderen. Enkele invloedrijke families zoals Dopchie, Cambier, Guisset, Lagache en Thomaes speelden een grote rol in de economische bloei van Ronse voor de Tweede Wereldoorlog. De bouw van talrijke weverijen, spinnerijen, twijnderijen en textielververijen, zowel in de kleine oude stadskern als in de periferie, veranderde grondig het uitzicht van de stad, en bepalen tot op heden haar fysionomie. Ontelbare kleine ateliers van familiebedrijfjes met typische sheddaken werden opgetrokken in binnenblokbebouwing, tussen de fabrieken verrezen arbeiderssteegjes. De fabrikanten liet en naast hun rijkelijke stadshuizen ook de eerste buitenhuizen optrekken op de beboste hellingen buiten de stadskern. Ook in het landelijke deel van de stad Ronse vormt de volkshuisvesting nog steeds een

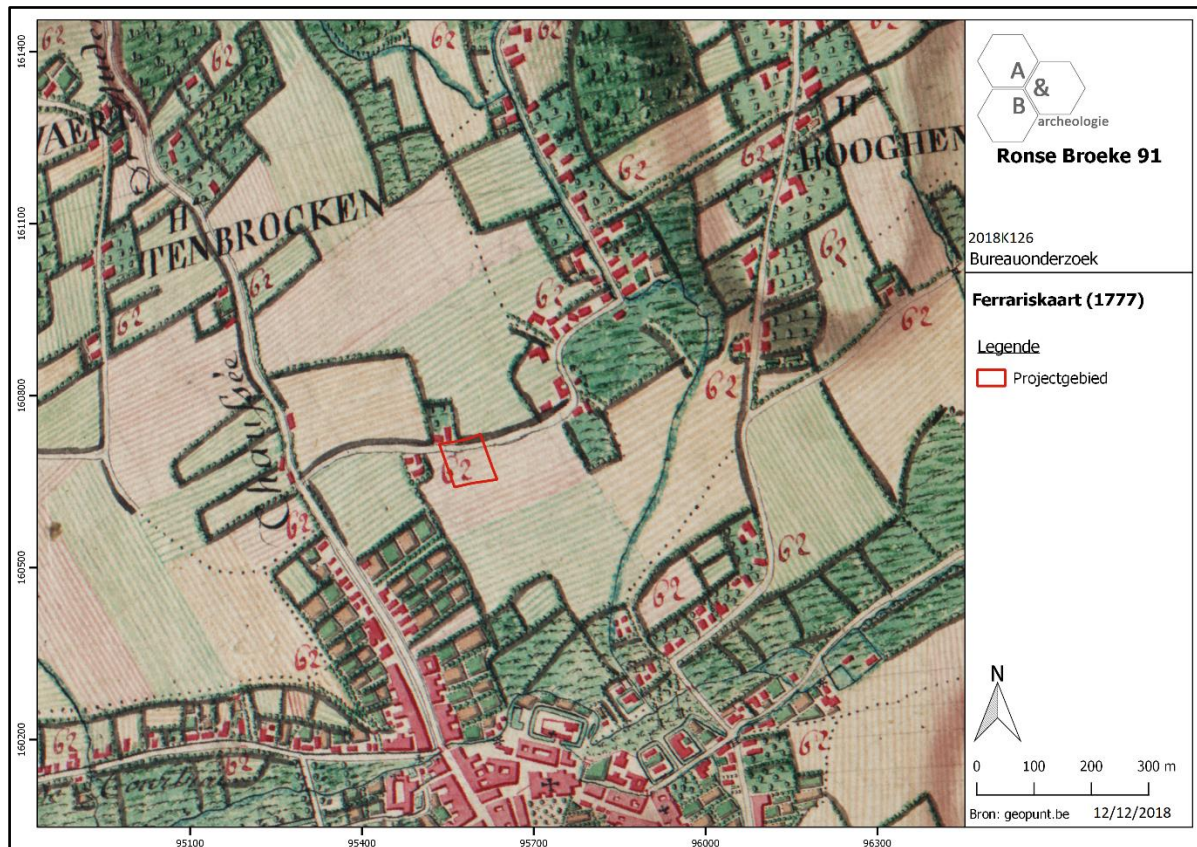
sterk contrast met de luxueuze villa's en buitenplaatsen. Circa 1960 werd aan de Ninovestraat een industriepark aangelegd en verdween langzamerhand de industriële bedrijvigheid uit de binnenstad.

Een belangrijke stadskernuitbreiding vond plaats tijdens het interbellum. Ten zuiden van de spoorlijn ontstond volgens een urbanisatieplan van 1925 naar ontwerp van stadsarchitect Massez een nieuwe wijk met gesloten bebouwing in de Hermes Van Wynghenestraat en open bebouwing in de omliggende straten. Ook in de omgeving van het westelijke deel van de vroegere kern werd een nieuw dichtbebouwd stratennet uitgebouwd met de Fostierlaan als prestigieuze boulevard, getypeerd door rijhuizen in eclectische en Art-Decostijl naar ontwerp van plaatselijke architecten.

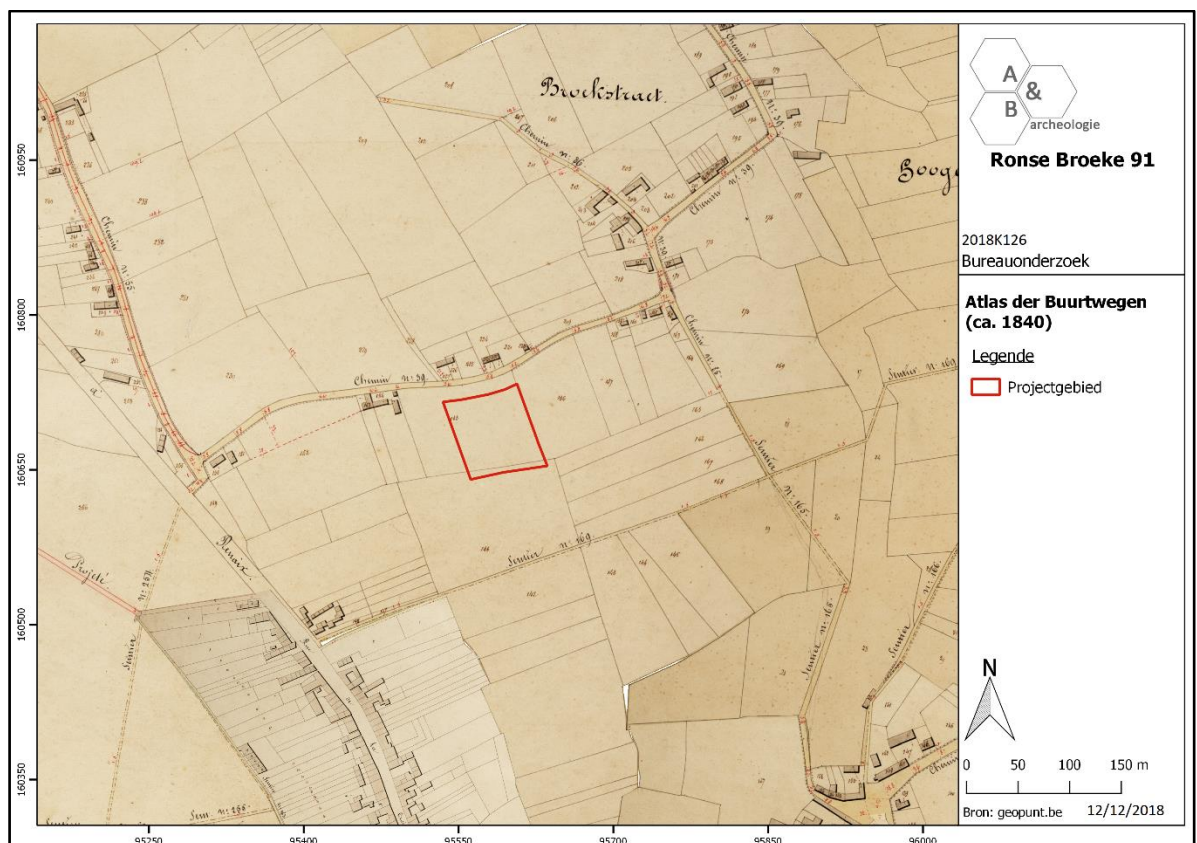
De oudste kaart die geraadpleegd kan worden betreft de Ferrariskaart uit de 18de eeuw. Op deze kaart staat het plangebied gekarteerd als een akkerland langsheen de Broeke, die reeds gekarteerd staat. Aan de overzijde van de straatkant en ten westen van het plangebied worden twee hoeves aangegeven. In de omgeving komen vooral akker- en weilanden voor. De stadskern bevindt zich meer naar het zuiden. In de omgeving zelf komen wat verspreide woningen voor langsheen de invalswegen. Op de Atlas der Buurtwegen (1841) worden ook geen gebouwen aangegeven in het plangebied. Het terrein behoort toe aan één groot perceel aangegeven met de nummer 133. Langsheen de Broeke zijn meerdere woningen aanwezig, hetzij nog geïsoleerd. De kaart van Vandermaelen (1846-1854) toont een gelijkaardig, doch minder gedetailleerd beeld. De kaart van Popp (1842-1879) toont dezelfde perceelstructuur als de Atlas der Buurtwegen. Het perceel staat nu aangegeven met de nummer 45. De Broeke staat als 'Broekestraet' vermeld.

Op de topografische kaart van 1884 en 1910 is een gelijkaardige situatie te zien. Het terrein is nog steeds onbebouwd en in gebruik als landbouwgronden. Volgens de initiatiefnemer dateren de huidige gebouwen uit het begin van de 20ste eeuw.

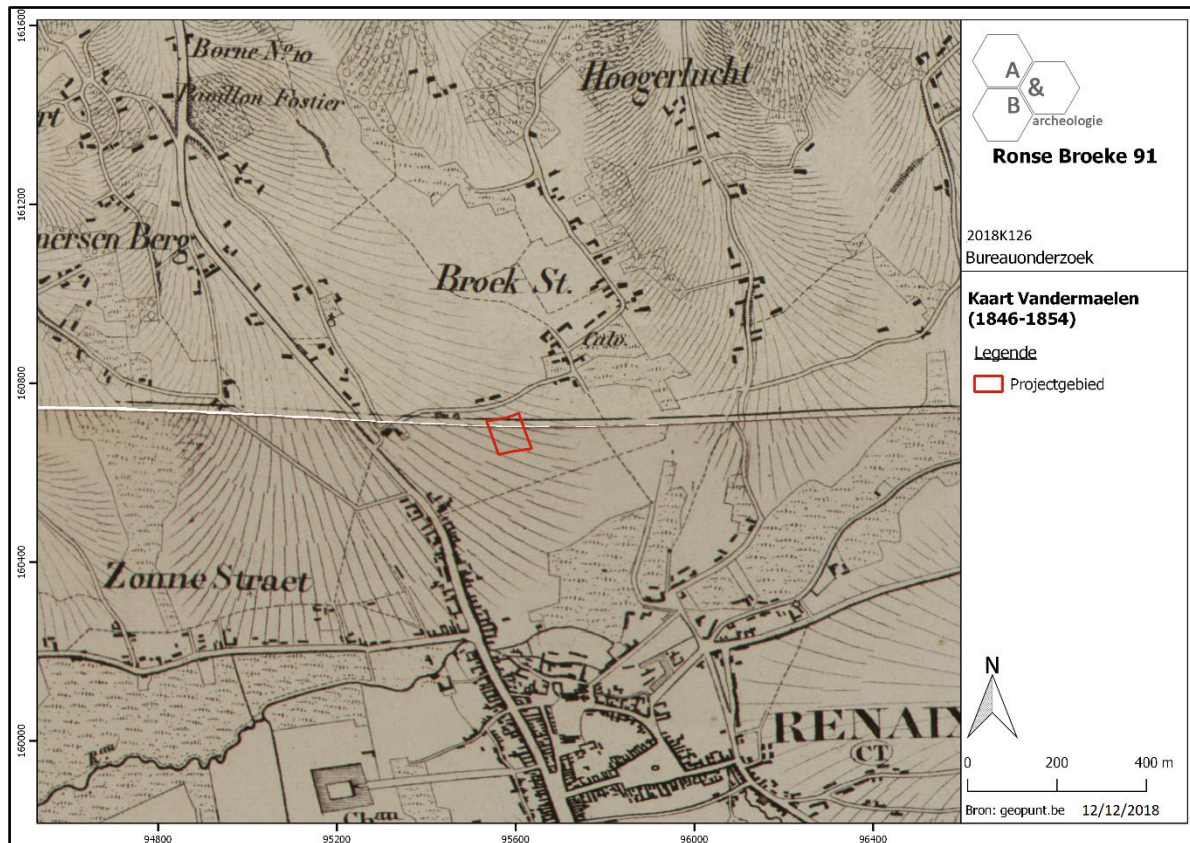
De vroegste luchtfoto betreft een orthofoto uit 1971. De kwaliteit en resolutie is vrij laag, maar toch kan hierop duidelijk gezien worden dat het terrein ingenomen is door bebouwing in het oosten. De westelijke en zuidelijke zijde zijn braakliggend en ingenomen als tuinzone. Op een latere en meer gedetailleerde luchtfoto van 1979-1990 zijn de bovenvermelde elementen nog steeds aanwezig met wat verspreide bomen in het zuidwesten. De luchtfoto van 2003 bevestigt de waarnemingen. Er zijn enkele bomen in het zuidwesten zijn verdwenen. Op de luchtfoto van 2009 is de bebouwde zone en tuinzone duidelijk waar te nemen. De luchtfoto van 2017 toont een gelijkaardig beeld.

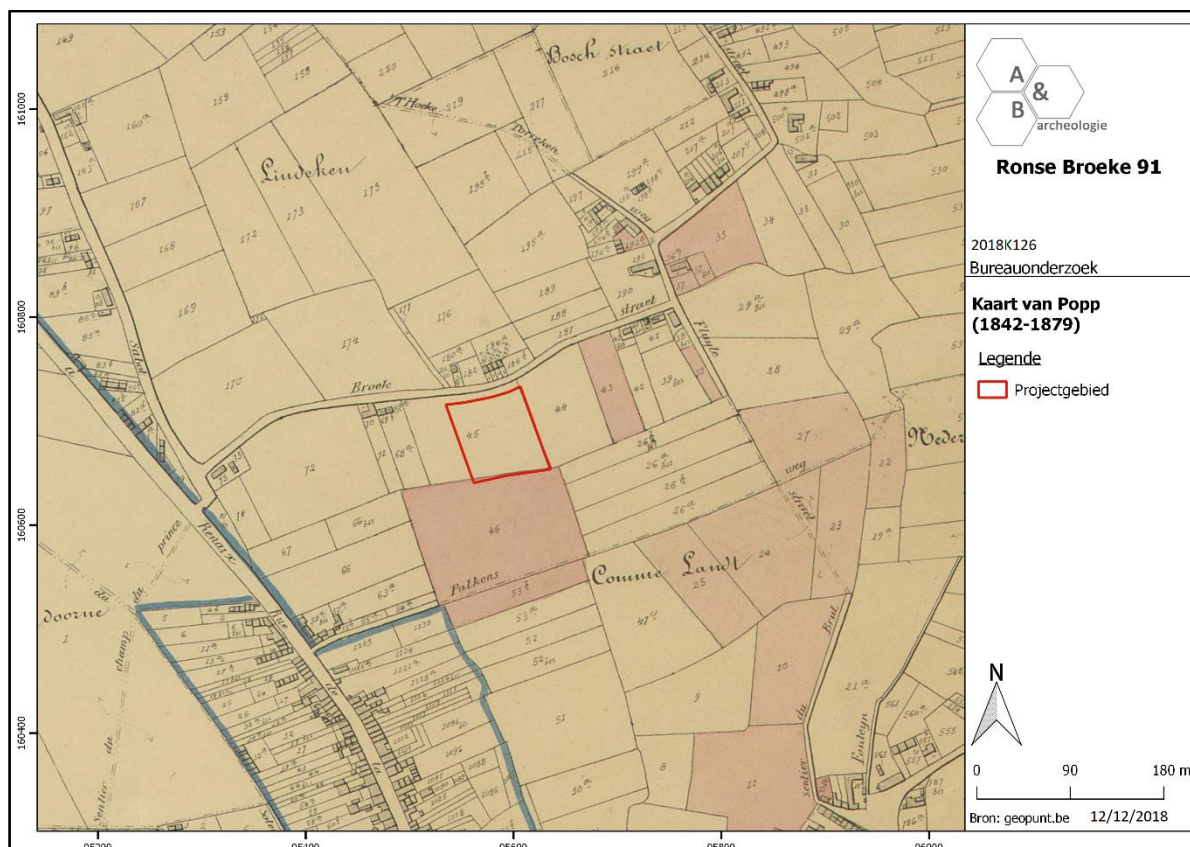
Figuur 28 Uitsnede uit de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).

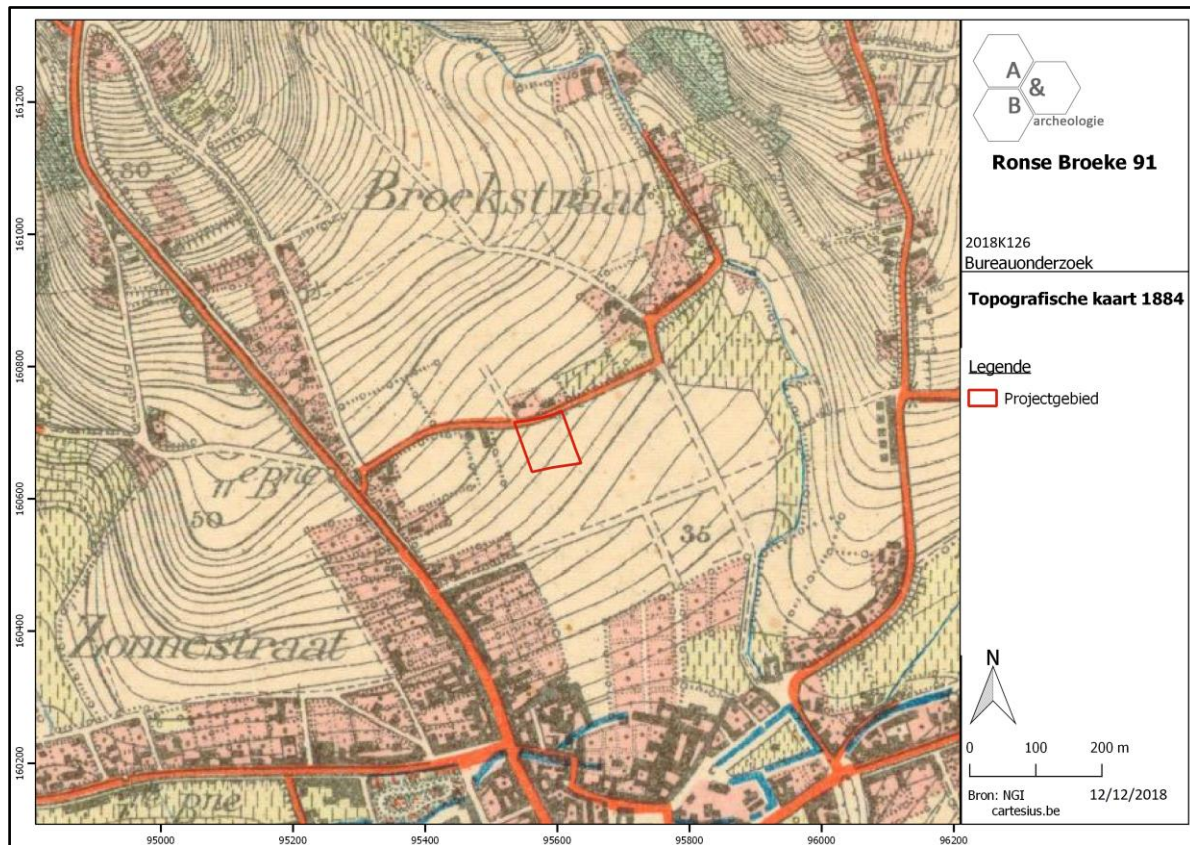
Figuur 29 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

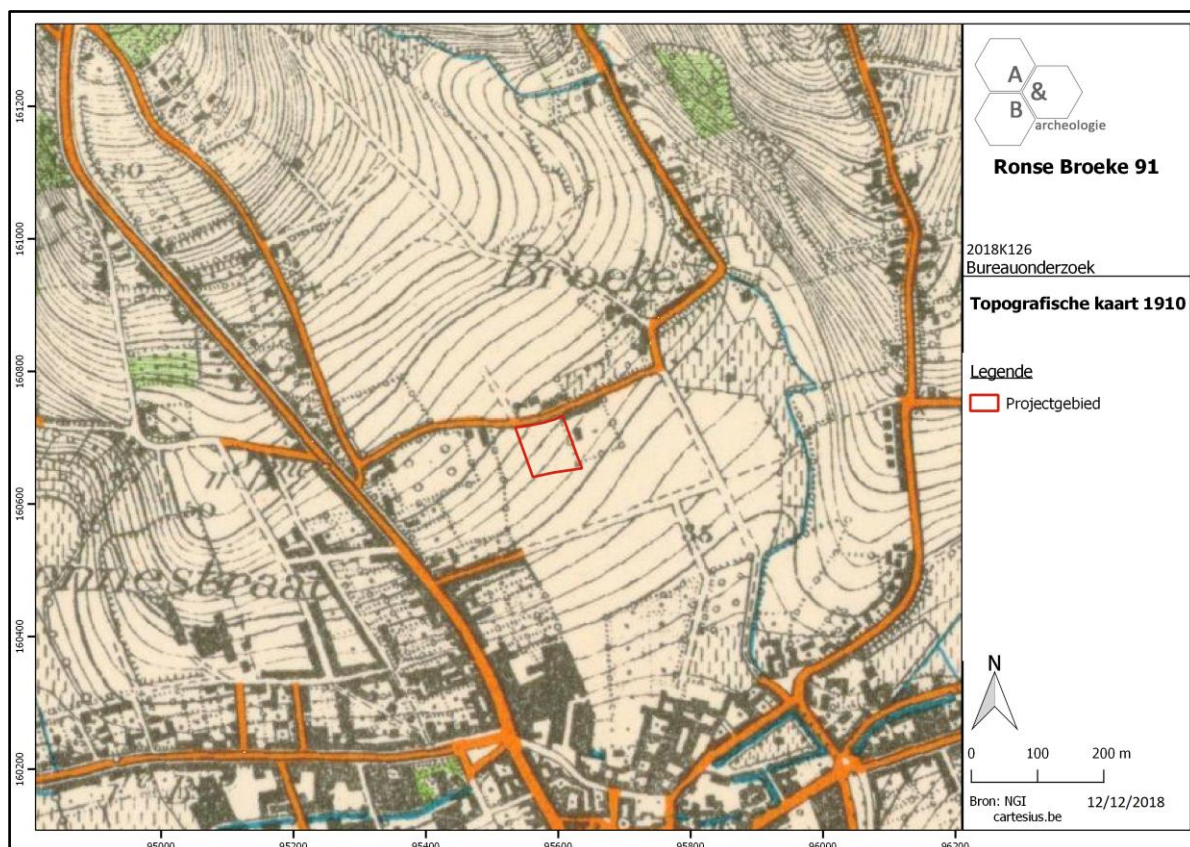
Figuur 30 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).

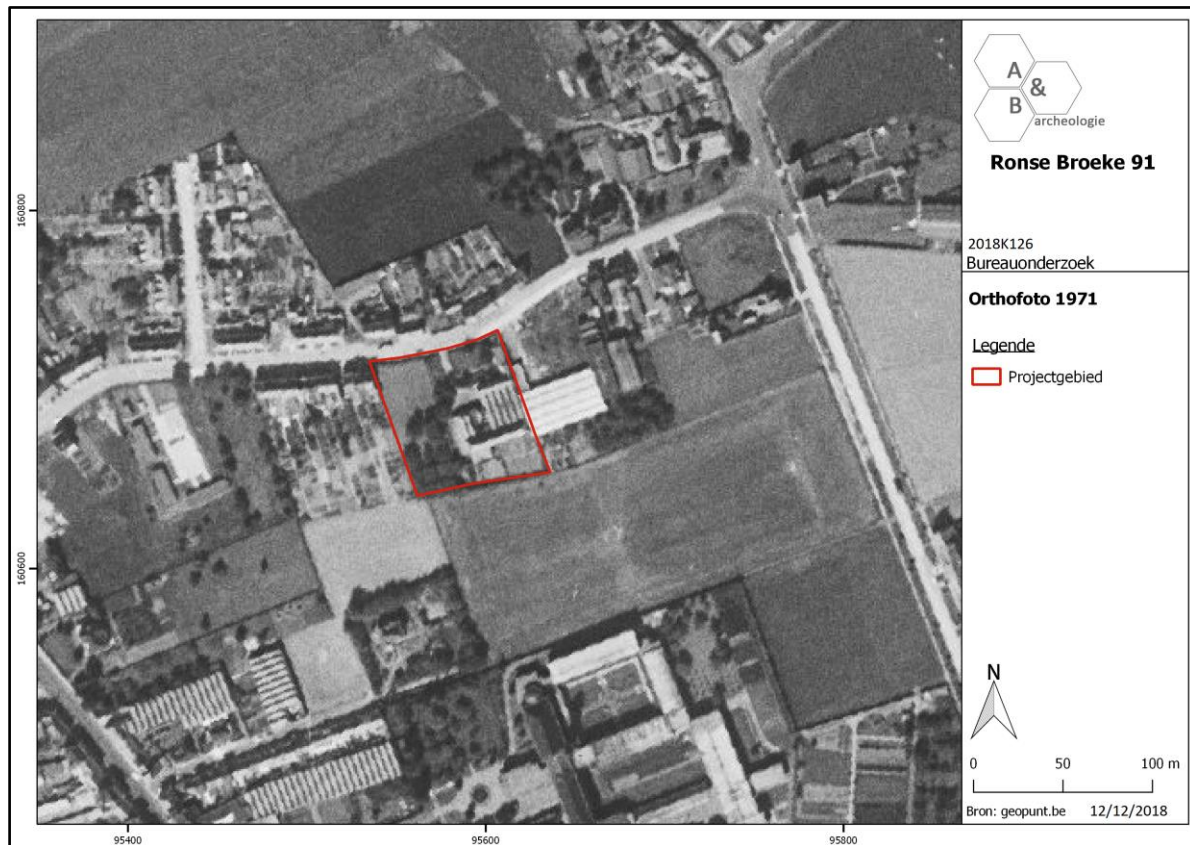
Figuur 31 Uitsnede uit de kaart van Popp (bron: geopunt.be).

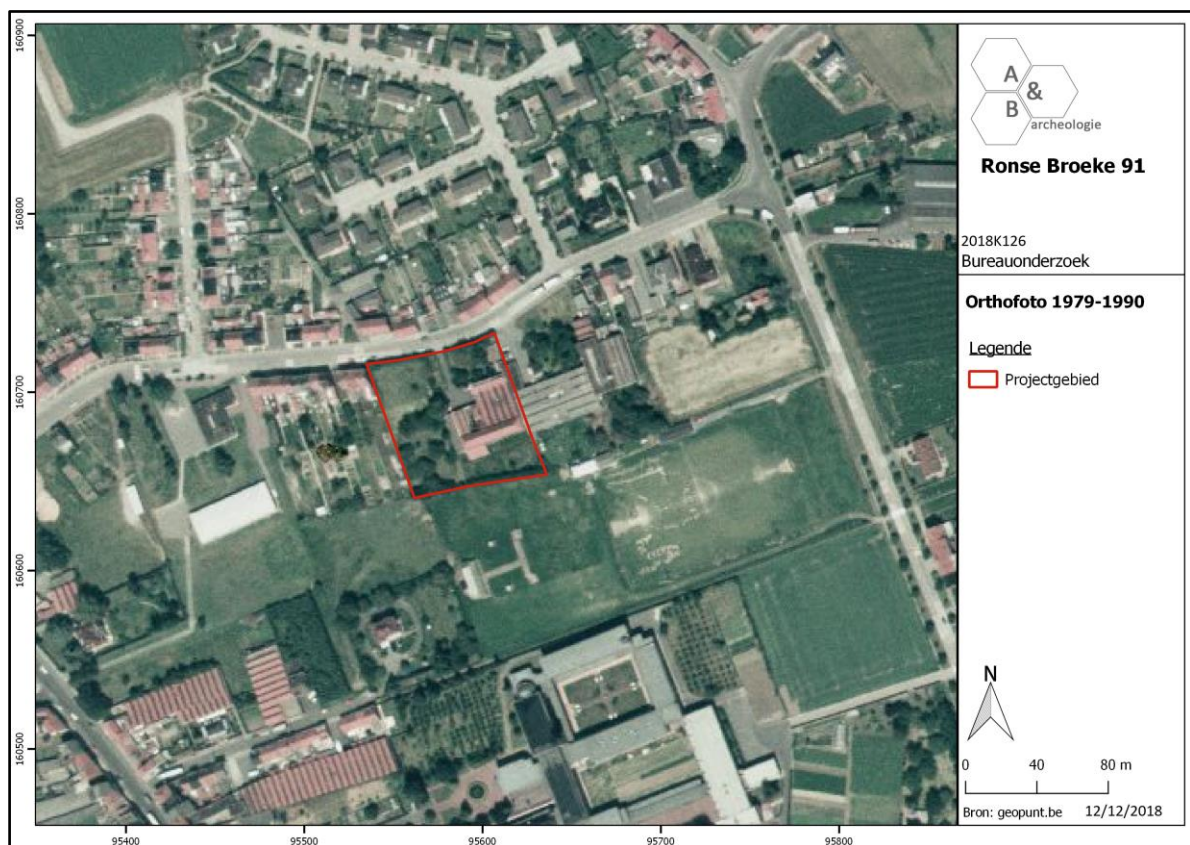
Figuur 32 Uitsnede uit de Topografische kaart van 1884 (bron: cartesius.be en NGI).

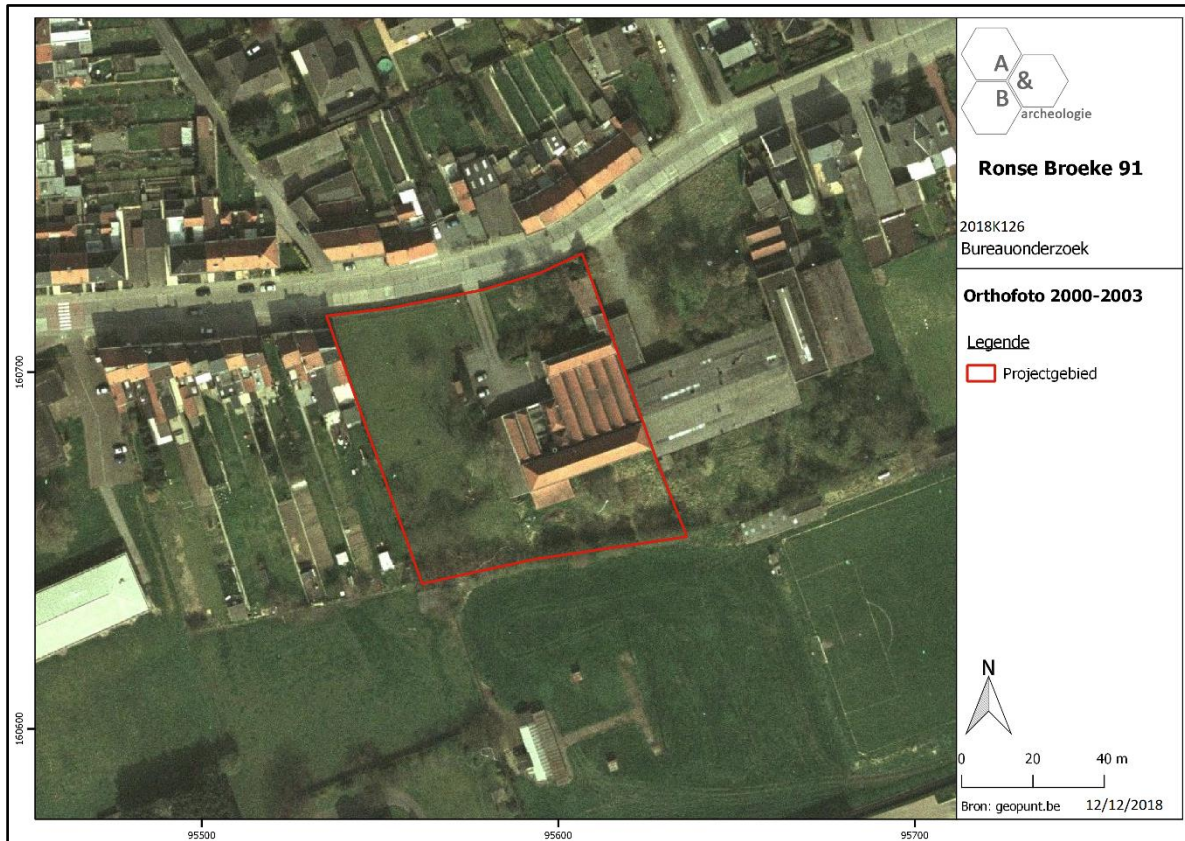
Figuur 33 Uitsnede uit de Topografische kaart van 1910 (bron: cartesius.be en NGI).

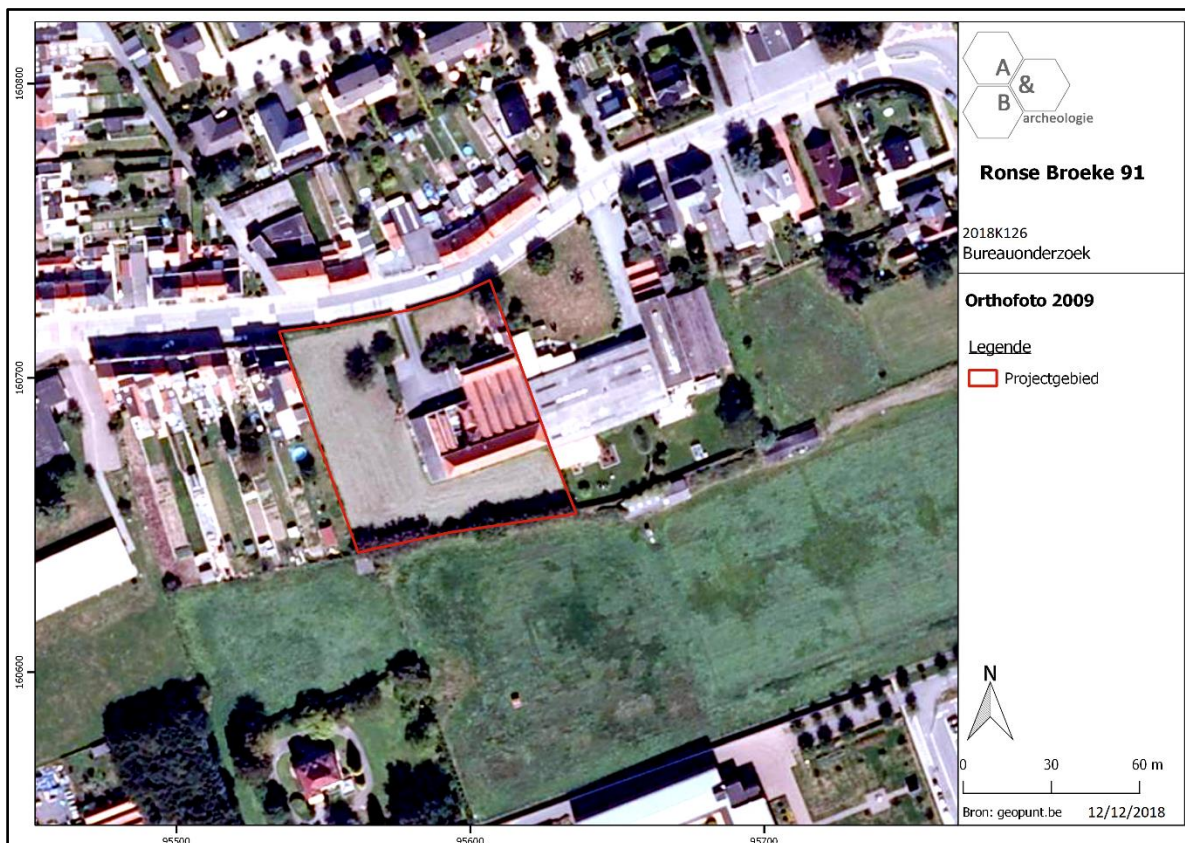
Figuur 34 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 35 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1990 (bron: geopunt.be).

Figuur 36 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

Figuur 37 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2009 (bron: geopunt.be).

Figuur 38 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2017 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris worden in de omgeving van het projectgebied een aantal sites aangegeven, die hiernavolgend besproken worden. De sites bevinden zich vooral ten zuiden binnen de historische stadskern van Ronse. De sites binnen de historische stadskern tonen vooral de evolutie van de stad zelf aan en zijn minder van toepassing op het onderzoeksgebied dat een landelijke ontwikkeling kent.

Ten oosten van het plangebied ter hoogte van de Fonteinstraat, Hogerbeek en Hogerlucht bevindt zich CAI ID 506091. Hier werden één of meerdere Romeinse graven ontdekt in 1842. In de graven werden bijgiften teruggevonden waaronder vijf potten, een kruikje en een fibula en ook een groepje vazen en urnen met beenderen. Ten noordwesten bevindt zich CAI ID 501894 op de hoek van de Groeneweg en de Van Schamelhoutstraat. Hier werden enkele Romeinse vondsten aangetroffen waaronder een spinschijfje en witte en roze parels in een afvalput. Daarnaast werd middeleeuws aardewerk teruggevonden. De precieze vondstomstandigheden zijn niet gekend.

Verder in het noordoosten bevindt zich CAI ID 506103 ter hoogte van het Bois Joly of Hogenberg. Door Professor Philippe Crombé werden vondsten gedetermineerd die uit het laat-neolithicum of vroege bronstijd zouden dateren. Het gaat om 241 artefacten aangetroffen tijdens prospecties vanaf 1955 aan de zandgroeve. Het materiaal bestaat uit schrabbers, pijlpunten, stekers, klingen en debitagemateriaal. Daarnaast werden enkele midden- of laatpaleolithische artefacten teruggevonden voorzien van een dikke witte patina. Één fragment kan als een gekerfde afslag gedetermineerd worden. Als laatste werd nog een Romeinse munt teruggevonden.

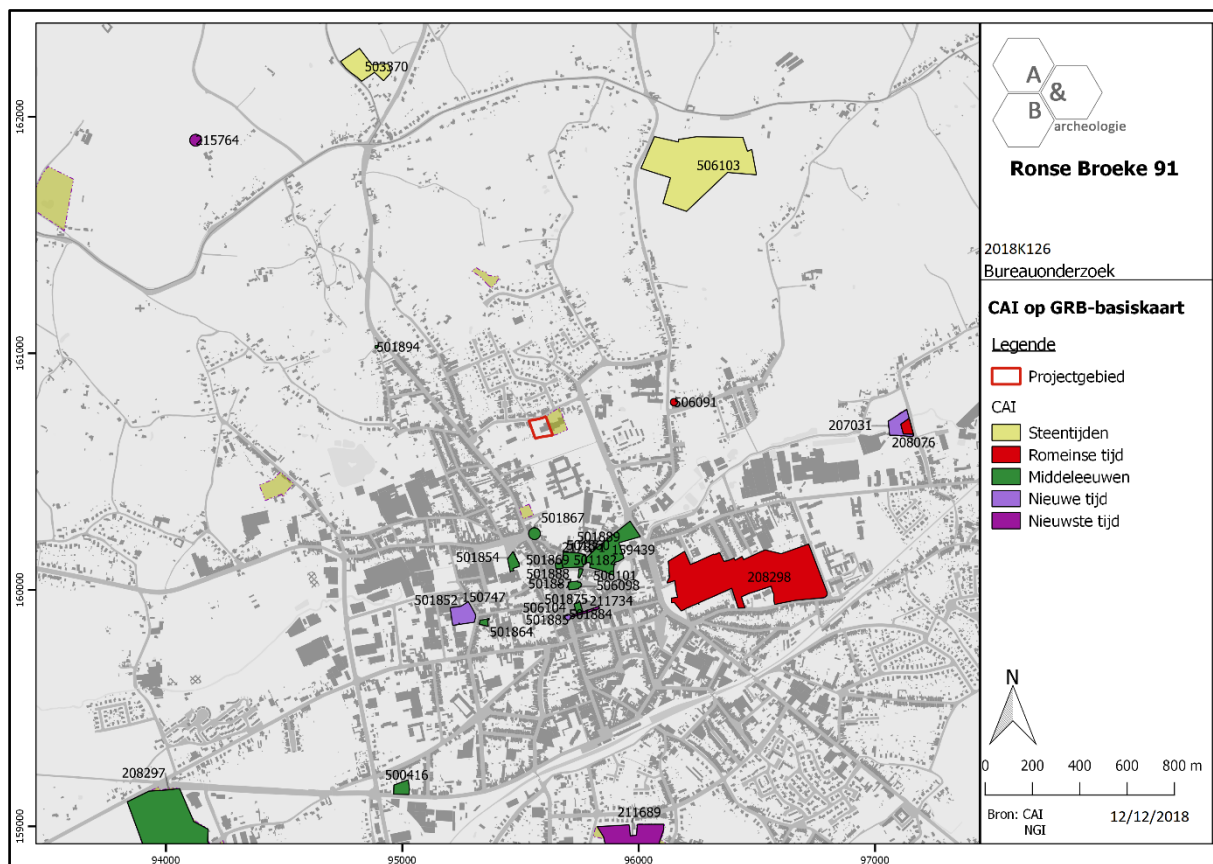
Door SOLVA werd een grootschalig onderzoek uitgevoerd aan de oostelijke zijde van Ronse ter hoogte van de stadstuin (CAI ID 208298)⁷. Er werden sporen en vondsten aangetroffen vanaf de metaaltijden. Het gaat onder meer om drie kringgreppels uit de Vroege Bronstijd, een Romeins enclos en 16 crematiegraven, een 20-tal brandrestengraven en een volmiddeleeuws erf met minstens drie gebouwen.

Ten oosten van het plangebied werd een vooronderzoek uitgevoerd door Monument Vandekerckhove ter hoogte van de Sint-Ambrosiusstraat⁸. Bij het onderzoek werden geen sporen of vondsten aangetroffen. Het plangebied bleek grotendeels verstoord te zijn. Vlak ten oosten van het plangebied werd een archeologienota uitgeschreven (bureaustudie ID 5211) voor de Broeke 115. Via controleboringen kon hier een hoge verstoringgraad vastgesteld worden veroorzaakt door een groot fabrieksgebouw met loodsen. Er werd geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd.

Het archeologisch kader toont een bepaald archeologisch potentieel aan voor het plangebied. Er is kans op het aantreffen van sporen uit de steentijd, metaaltijden, Romeins periode of middeleeuwen. Archeologisch onderzoek in de directe omgeving van het plangebied werd nog niet uitgevoerd met uitzondering van een vooronderzoek aan de Sint-Ambrosiusstraat waarbij vooral verstoringen werden vastgesteld.

⁷ Pede et al. 2015

⁸ Acke et al. 2016

Figuur 39 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van de bureaustudie kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Op basis van de 18de- en 19de-eeuwse cartografische bronnen kan gesteld worden dat er geen bewoning aanwezig was binnen de grenzen van het plangebied. Het terrein is tijdens deze periode in gebruik als landbouwgebied. Pas in het begin van de 20ste eeuw worden de huidige gebouwen ingepland. Deze zijn duidelijk te zien op de luchtfoto van 1971.
- Voor de periode voor de 18de eeuw zijn geen bronnen beschikbaar waardoor de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet kan gestaafd worden.
- Het terrein is ingenomen als bebouwde zone (ca. 1750m²) in het oosten en als groenzone in het westen en zuiden (ca. 4000m²). De verstoringsgraad is eerder beperkt te noemen. Er kunnen verstoringen verwacht worden in het oostelijke bebouwde deel ter hoogte van de dragende muren. De vloeren zelf zijn ondiep gefundeerd, waardoor het dieper liggende archeologisch erfgoed nog bewaard kan gebleven zijn. Het archeologisch niveau (C-horizont) wordt verwacht op ca. 50cm diepte.
- Op archeologisch vlak kan gesteld worden dat er een matige archeologische waarde aan het terrein kan toegeschreven worden, gezien enkele sites uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen in de ruime omgeving van het plangebied. De bodemkundige gegevens geven een kleine kans op het aantreffen van *in situ* steentijdartefacten. Controleboringen op het naastgelegen perceel toonden immers een A-C profiel aan (bureaustudie ID5211). In de directe omgeving werd, met uitzondering van een vooronderzoek waarbij enkel verstoringen werden teruggevonden, nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

De geplande werken omvatten twee luiken. Het eerste luik betreft het voorbereidend werk om het terrein bouwrijp te maken. Hierbij worden de bestaande gebouwen en verhardingen gesloopt en de aanwezige bomen gerooid. Het tweede luik bestaat uit de bouw van 3 vrijstaande urban villa's met appartementen, een half ondergrondse parking en vijf grondgebonden woningen. Voor de half ondergrondse parking zal een deel opgehoogd, maar ook een deel ingegraven worden. Onderstaande snedeplannen tonen aan dat de onderkant van de vloerplaat van de parking op een diepte van -337cm zal liggen ten opzichte van de nulpas. De werkelijke uitgravingsdiepte ten opzichte van het huidige maaiveldniveau zal tussen ca. 1,8m en 3m liggen. De L-vormige half ondergrondse parking zal plaats bieden aan 53 auto's en heeft een totale footprint van ca. 1799m². De inrit bevindt zich bijna centraal in het plangebied. Rondom de appartementsblokken zullen groenzones aangelegd worden. Centraal worden paden voorzien die de blokken onderling verbinden op het gelijkvloers niveau. Naast de vijf wooneenheden wordt een fietsenberging van ca. 43m² voorzien.

De geplande werken concentreren zich over het volledige plangebied en zullen bijgevolg een nefaste impact hebben op het bodemarchief en het mogelijke archeologische erfgoed. Er dient om deze reden een verder archeologisch vooronderzoek te gebeuren over het volledige plangebied. Dit onderzoek kan pas gebeuren na de bovengrondse sloop van de huidige bebouwing en het rooien van de bomen.

3.3. **Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden. Er zijn geen aanwijzingen voor begraven archeologische niveaus of *in situ* aanwezigheid van steentijdartefacten. Controleboringen op het naastgelegen perceel toonden een AC-profiel aan (bureaustudie ID 5211). De C-horizont bevindt zich op een diepte van ca. 50cm.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar enz.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Veldkartering en metaaldetectie

Bij een veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak voor de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of silexartefacten. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De toplaag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

In dit geval zijn beide onderzoeksmethodes niet zinvol om uit te voeren en kunnen dus buiten beschouwing genomen worden. Er zijn geen aanwijzingen voor kampen, slagvelden of andere sites die zich kunnen manifesteren als mobiele *ferro* en *non-ferro* artefacten in de teelaarde.

3.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden worden waarin zich bv. *in situ* steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden. Er zijn geen bodemkundige aanwijzingen voor de aanwezigheid van begraven archeologische niveaus of *in situ* steentijdartefacten.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.

Gezien de oppervlakte van het terrein, de geplande werken en de hoge potentiële archeologische waarde is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk.

Het totale terrein is 5850m² groot waarvan 10% oftewel 585m² dient onderzocht te worden door middel van proefsleuven. Aanvullend hierbij moet nog voor 2,5% oftewel 146m² aan kijkvensters, dwars- of volgsleuven aangelegd te worden. In totaal wordt zo 12,5% oftewel 731m² onderzocht. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen.

3.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Op basis van de 18de- en 19de-eeuwse cartografische bronnen kan gesteld worden dat er geen bewoning aanwezig was binnen de grenzen van het plangebied. Het terrein is tijdens deze periode in gebruik als landbouwgebied. Pas in het begin van de 20ste eeuw worden de huidige gebouwen ingepland. Deze zijn duidelijk te zien op de luchtfoto van 1971. Op archeologisch vlak kan gesteld worden dat er een matige archeologische waarde aan het terrein kan toegeschreven worden, gezien enkele sites uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen in de ruime omgeving van het plangebied. De bodemkundige gegevens geven een kleine kans op het aantreffen van *in situ* steentijdartefacten. Controleboringen op het naastgelegen perceel toonden immers een A-C profiel aan (bureaustudie ID5211). In de directe omgeving werd, met uitzondering van een vooronderzoek waarbij enkel verstoringen werden teruggevonden, nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Het terrein is ingenomen als bebouwde zone (ca. 1750m²) in het oosten en als groenzone in het westen en zuiden (ca. 4000m²). De verstoringsgraad is eerder beperkt te noemen. Er kunnen verstoringen verwacht worden in het oostelijke bebouwde deel ter hoogte van de dragende muren. De vloeren zelf zijn ondiep gefundeerd, waardoor het dieper liggende archeologisch erfgoed nog bewaard kan gebleven zijn. Het archeologisch niveau (C-horizont) wordt verwacht op ca. 50cm diepte.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Er zijn hierover geen gegevens bekend. Wel toonden controleboringen op het naastgelegen perceel aan dat sprake is van een A-C profiel, waarbij de C-horizont zich op een diepte van ca. 50cm bevindt.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

De geplande werken omvatten twee luiken. Het eerste luik betreft het voorbereidend werk om het terrein bouwrijp te maken. Hierbij worden de bestaande gebouwen en verhardingen gesloopt en de aanwezige bomen gerooid. Het tweede luik bestaat uit de bouw van 3 vrijstaande urban villa's met appartementen, een half ondergrondse parking en vijf grondgebonden woningen. Voor de half ondergrondse parking zal een deel opgehoogd, maar ook een deel ingegraven worden. Onderstaande snedeplannen tonen aan dat de onderkant van de vloerplaat van de parking op een diepte van -337cm zal liggen ten opzichte van de nulpas. De werkelijke uitgravingsdiepte ten opzichte van het huidige maaiveldniveau zal tussen ca. 1,8m en 3m liggen. De L-vormige half ondergrondse

parking zal plaats bieden aan 53 auto's en heeft een totale footprint van ca. 1799m². De inrit bevindt zich bijna centraal in het plangebied. Rondom de appartementsblokken zullen groenzones aangelegd worden. Centraal worden paden voorzien die de blokken onderling verbinden op het gelijkvloers niveau. Naast de vijf wooneenheden wordt een fietsenberging van ca. 43m² voorzien. De geplande werken concentreren zich over het volledige plangebied en zullen bijgevolg een nefaste impact hebben op het bodemarchief.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek. Echter gezien de omliggende sites in de ruime omgeving is er een matige kans op het aantreffen van archeologische sporen uit de metaaltijden, de Romeinse periode of de middeleeuwen. De bodemkundige gegevens geven een kleine kans op het aantreffen van *in situ* steentijdartefacten. Controleboringen op het naastgelegen perceel toonden immers een A-C profiel aan (bureaustudie ID5211).

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

In eerste instantie dienen de bestaande gebouwen gesloopt te worden tot op het huidige maaiveldniveau. Ook de aanwezig bomen dienen gerooid te worden, waarbij de stronken behouden blijven tot na afronding van het archeologisch onderzoek.

Na deze werkzaamheden dient een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden over het volledige plangebied. Dit onderzoek bestaat uit parallelle sleuven volgens een NW-ZO-oriëntatie. De sleuven hebben als doel om het archeologisch potentieel van het terrein in kaart te brengen. Het sleuvenplan houdt rekening met de inplanting van de toekomstige woningen en worden zo veel als mogelijk vermeden. Zijn er archeologische sporen aanwezig? Behoren deze tot één of meerdere periodes? Daarnaast is het ook belangrijk om de verstoringsgraad in kaart te brengen. Zijn de sporen goed bewaard? Kunnen er verstoringszones afgebakend worden? Afsluitend is het belangrijk om alle gegevens samen te beschouwen om zodoende een uitspraak te kunnen doen over het potentieel van het terrein. Hierbij wordt afgewogen of verder onderzoek nodig is in de vorm van een opgraving, over een deel of volledig het terrein, of kan er overgegaan worden tot een vrijgave bij afwezigheid van archeologische sporen.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag te Ronse Broeke 91, waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein, gelegen in Ronse met een totale oppervlakte van ca. 5850m², bevindt zich ter hoogte van de Broeke 91. Het plangebied bevindt zich in het noorden van de stadskern van Ronse. Het plangebied grenst aan de noordelijke zijde aan de Broeke. Aan de oostelijke en westelijke zijde bevinden zich woningen langsheen de Broeke. De zuidelijke grens wordt gevormd door een groot akkerland. Verder naar het oosten bevindt zich de Stefaan Modest Glorie uxlaan, in het zuiden de Libbrechtstraat en in het westen de Kruisstraat. Het terrein wordt ingenomen door bebouwing (loodsen en bijgebouwen) met verhardingen en een groenzone. De bebouwde zone bevindt zich in het oostelijke deel van het plangebied en heeft een oppervlakte van ca. 1750m². De gebouwen zijn voorzien van sleuffunderingen ter hoogte van de dragende en interne muren. Er zijn geen kelders aanwezig en de vloeren bestaan uit baksteentegels gefundeerd op een zavelaagje. Het westelijke en zuidelijke deel is ingenomen als tuinzone, met een oppervlakte van ca. 4000m². In het noordwesten zijn enkele bomen aanwezig, net als aan de zuidelijke rand van het terrein. Kadastraal gezien kan het terrein teruggevonden worden op: Ronse, afdeling 1, sectie B, perceel nr. 45V2, 45W2, 45S, 45^E3 en 45V.

Binnen de grenzen van het plangebied worden twee bodemtypes aangegeven. Het grootste deel wordt ingekleurd als bebouwde zone of type OB. Bij een dergelijk type zijn geen bodemkundige gegevens gekend. De zuidoostelijke rand wordt gekarteerd als een Ldc-bodem. In dit geval is sprake van een matig natte zandleembodem met een sterk gevlekte en verbrokkelde textuur B-horizont. Naar het noorden toe komt een Lca-bodem voor. In dit geval is sprake van een matig droge zandleembodem met een textuur B-horizont. Naar het noordoosten toe worden de bodems natter.

De geplande werken omvatten twee luiken. Het eerste luik betreft het voorbereidend werk om het terrein bouwrijp te maken. Hierbij worden de bestaande gebouwen en verhardingen gesloopt en de aanwezige bomen gerooid. Het tweede luik bestaat uit de bouw van 3 vrijstaande urban villa's met appartementen, een half ondergrondse parking en vijf grondgebonden woningen. Voor de half ondergrondse parking zal een deel opgehoogd, maar ook een deel ingegraven worden. Onderstaande snedeplannen tonen aan dat de onderkant van de vloerplaat van de parking op een diepte van -337cm zal liggen ten opzichte van de nulpas. De werkelijke uitgravingsdiepte ten opzichte van het huidige maaiveldniveau zal tussen ca. 1,8m en 3m liggen. De L-vormige half ondergrondse parking zal plaats bieden aan 53 auto's en heeft een totale footprint van ca. 1799m². De inrit bevindt zich bijna centraal in het plangebied. Rondom de appartementsblokken zullen groenzones aangelegd worden. Centraal worden paden voorzien die de blokken onderling verbinden op het gelijkvloers niveau. Naast de vijf wooneenheden wordt een fietsenberging van ca. 43m² voorzien.

De geplande werken concentreren zich over het volledige plangebied en zullen bijgevolg een nefaste impact hebben op het bodemarchief en het mogelijke archeologische erfgoed. Er dient om deze reden een verder archeologisch vooronderzoek te gebeuren over het volledige plangebied. Dit onderzoek kan pas gebeuren na de bovengrondse sloop van de huidige bebouwing en het rooien van de bomen.

5. Bibliografie

- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Ronse>
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>
- <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/5211>
- <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/8274>
- ACKE B., BARTHOLOMIEUX B., DE CLEENE R. & GALLOO M., 2016, *Archeologienota Ronse Sint-Ambrosiusstraat 18-20-22, Verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek*, Monument Vandekerckhove nv., Ingelmunster.
- PEDE R., CLEMENT C., DE CLEER S., GUILLAUME V. & CHERRETÉ B., 2015, *Ronse De Stadstuin. Archeologisch onderzoek*, Solva archeologie rapport 20, Erpe-Mere.

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op de huidige toestand van het plangebied vanuit de Broeke (noordoostelijke hoek)...	7
Figuur 2 Zicht op de huidige toestand met de oprit, bebouwde zone en loodsen (noorden).....	8
Figuur 3 Zicht op de huidige toestand vanuit de noordwestelijke hoek, met rechts de aanzet van het weiland.	8
Figuur 4 Zicht op de opbouw van de interne baksteenvloeren, gefundeerd op een dun zavellaagje met daaronder de originele bodem.....	9
Figuur 5 Zicht op het plangebied (aangereikt door de initiatiefnemer).....	9
Figuur 6 Zicht op de orthofoto van 2017 (bron: geopunt).....	10
Figuur 7 Opmetingsplan van de huidige toestand met aanduiding van de hoogtes (bron: initiatiefnemer).....	11
Figuur 8 Visualisatie van de geplande werken met de urban villa's en woningen (bron: initiatiefnemer).....	13
Figuur 9 Snede van de urban villa's met zicht op de half ondergrondse parking – snede AA (bron: initiatiefnemer).....	13
Figuur 10 Zicht op de footprint van de half ondergrondse parking en funderingen (bron: initiatiefnemer).....	14
Figuur 11 Snede BB (bron: initiatiefnemer).....	14
Figuur 12 Snede CC (bron: initiatiefnemer).....	14
Figuur 13 Snede DD (bron: initiatiefnemer).....	15
Figuur 14 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).....	16
Figuur 15 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	17
Figuur 16 Zicht op het kadasterplan met aanduiding van de perceelsnummers (bron: geopunt.be)...	17
Figuur 17 Zicht op de bodemgebruikskaat met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be)...	18
Figuur 18 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).....	19
Figuur 19 Detailopname van het Digitaal Hoogtemodel met de twee hoogteprofielen (bron: AGIV) ..	20
Figuur 20 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).....	20
Figuur 21 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).....	21
Figuur 22 Ruime uitsnede uit de bodemkaart met het plangebied ter hoogte van cijfer 1 (bron: geopunt).....	22
Figuur 23 Projectie van de vijf boorpunten op het huidige kadaster (bron: bureaustudie ID 5211). ...	23
Figuur 24 Zicht op de normale bodemopbouw ter hoogte van boorpunt 3. De moederbodem bevindt zich op va. 50cm diepte (bron: bureaustudie ID 5211).	23
Figuur 25 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	24
Figuur 26 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	25
Figuur 27 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart - type 1 (bron: geopunt.be).....	25
Figuur 28 Uitsnede uit de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).....	30
Figuur 29 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).....	30
Figuur 30 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).....	31
Figuur 31 Uitsnede uit de kaart van Popp (bron: geopunt.be).....	31

Figuur 32 Uitsnede uit de Topografische kaart van 1884 (bron: cartesius.be en NGI).....	32
Figuur 33 Uitsnede uit de Topografische kaart van 1910 (bron: cartesius.be en NGI).....	32
Figuur 34 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).....	33
Figuur 35 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1990 (bron: geopunt.be).....	33
Figuur 36 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).	34
Figuur 37 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2009 (bron: geopunt.be).....	34
Figuur 38 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2017 (bron: geopunt.be).....	35
Figuur 39 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).	37

